

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Diplomová práce

2018

Bc. Ivana Hrubá

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Ústav sociální práce

Sexuální asistence v sociálních službách

Diplomová práce

Autor: Bc.IvanaHrubá
Studijní program: N6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce
Vedoucí práce: JUDr. Miroslav Mitlöhner, CSc.

Zadání diplomové práce

Autor:	Ivana Hrubá
Studium:	U16064
Studijní program:	N6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor:	Sociální práce
Název diplomové práce:	Sexuální asistence v sociálních službách
Název diplomové práce AJ:	Sexual assistance in social services

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

V práci použiji metodu dotazníkového šetření, analýzy dokumentů a pokud budou souhlasit, tak i rozhovory se školenými asistentkami.

Drábek T.-Partnerský a sexuální život osob se zdravotním postižením Eisner P., Venglářová M. a kol.-Sexualita osob s postižením a znevýhodněním

Garantující pracoviště:	Ústav sociální práce, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	JUDr. Miroslav Mitlöhner, CSc.
Oponent:	Mgr. Miroslav Kappl, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	27.4.2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucího JUDr. Miroslava Mitlöhnera, CSc. a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Trutnově dne .....

Ivana Hrubá

Poděkování:

Ráda bych zde poděkovala vedoucímu diplomové práce JUDr. Miroslavovi Mitlöhnerovi, CSc. za jeho rady a čas, který mi věnoval při řešení dané problematiky. V neposlední řadě také děkuji všem respondentům, kteří mi poskytli potřebné informace a také mé rodině a příteli, kteří mě po celou dobu podporovali.

Abstrakt

HRUBÁ, Ivana. Sexuální asistence v sociálních službách. Hradec Králové, 2018, 78 s. Diplomová práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce.

Práce se zabývá problematikou práva osob s hendikepem na přístup k partnerskému sexuálnímu životu. V této souvislosti se někdy nepřesně hovoří o sexuální asistenci v sociálních službách. Sex těchto osob je stále tabuizovaným tématem, na které má společnost různé názory. Toto téma jsem si zvolila, protože mě zaujalo především z lidsko-právního hlediska. Pokusím zjistit a následně analyzovat pohled našich občanů a těch, kdož tuto pomoc poskytují. Po vyhodnocení výzkumu se pokusím navrhnout smysluplné řešení. V práci tedy použiju metodu dotazníkového šetření, analýzy dokumentů a pokud budou souhlasit, pak i dva rozhovory se školenými asistentkami. Přednostně budu vycházet z publikací Drábek, T.: Partnerský a sexuální život osob se zdravotním postižením a Eisner, P., Venglářová, M. a kol. Sexualita osob s postižením a znevýhodněním.

Klíčová slova: sexuální, hendikep, asistence

Abstract

HRUBÁ, Ivana. Sexual assistance in social services. Hradec Kralové, 2018, 78 p. Master Degree Thesis. University of Hradec Kralové.

The thesis deals with the issue of the rights of people with disabilities to have access to a partner sex life. In this context, sometimes inaccurately talks about sexual assistance in social services. Sex of these people is still a taboo topic, on which the society has different opinions. This topic I chose because I am interested primarily in terms of human rights. I will try to find out and then analyse the view of our Citizen and those who provide the assistance. After evaluating the research, then propose meaningful solutions. The work therefore uses the method of questionnaire survey, document analysis, and if they agree, two interviews with trained assistants. Priority will be based on publications Drabek, T.: Love and sex lives of people with disabilities and Eisner, P., Venglářová, M. et al.: Sexuality of people with disabilities and disadvantages.

Key words: sexual, handicap, assistance

Obsah

Úvod	9
1 Teoretická část	10
1.1 Terminologický exkurz.....	10
1.1.1 Sexuální asistence vs. intimní asistence.....	11
1.2 Lidská sexualita.....	12
1.2.1 Odlišnost sexuality postižených lidí.....	12
1.2.2 Sexualita fyzicky hendikepovaných.....	14
1.2.3 Sexualita mentálně hendikepovaných.....	15
1.3 Sexuální asistence	21
1.3.1 Asistence versus prostituce	21
1.3.2 Aktivní a pasivní asistence	22
1.4 Etika sexuální asistence	25
1.5 Rizika sexuální asistence.....	27
1.5.1 Mediální nepochopení.....	27
1.5.2 Nedostatky v komunikaci a možné zneužití klienta.....	28
1.5.3 Překročení mezí ze strany klientky/klienta.....	32
1.5.4 Riziko vzniku citové vazby	33
1.6 Sexuální asistence v České republice	35
1.6.1 Organizace	35
1.6.2 Sexuální asistentky.....	36
1.6.3 Právní úprava sexuální asistence v České republice.....	37
1.6.4 Právo a sexuální výchova	40
1.7 Závěr teoretické části.....	42
2 Praktická část	44
2.1 Cíle výzkumu	44
2.1.1 Výzkumná strategie.....	44
2.1.2 Metodologická ukotvení	45
2.1.3 Operacionalizace	46
2.2 Výsledky výzkumného šetření a jejich interpretace	48
2.2.1 Interpretace dílčího cíle 1	48
2.2.2 Interpretace dílčího cíle 2	53

2.2.3	Interpretace dílčího cíle 3	54
2.2.4	Interpretace dílčího cíle 4	55
2.3	Závěr výzkumného šetření	58
	Závěr	61
3	Seznam tabulek	66
4	Seznam použitých zdrojů	67
5	Seznam příloh	70

Úvod

Za téma diplomové práce jsem si zvolila problematiku sexuální asistence jako sociální služby pro její aktuálnost a kontroverznost. Hlavní cíl práce bude zjistit a následně analyzovat informovanost našich občanů a těch, kdož tuto pomoc poskytují na sexuální asistenci. Jako dílčí cíle bych chtěla zjistit, jak veřejnost nahlíží na sexuální asistenci jako sociální službu, další, jak veřejnost nahlíží na sexualitu hendikepovaných a třetí dílčí cíl chci zjistit rozdíly v nazírání na sexuální asistenci jako prostituci. Tento dílčí cíl budu zjišťovat i u sexuálních asistentek, protože mě zajímá a předpokládám, že názory veřejnosti a asistentek budou naprosto odlišné. V práci tedy použiju metodu dotazníkového šetření a pokud budou souhlasit, pak i dva rozhovory se školenými asistentkami

Podle organizace Freya je sexuální asistence „*placená služba, kterou vykonávají proškolené sexuální asistentky a asistenti. Pomáhají lidem s hendikepem, osobám s duševním postižením, seniorům a seniorkám, a jinak znevýhodněným lidem pracovat s jejich sexualitou a vztahy.*“ (freya.live, 2016)

Zmínky o právech postižených se poprvé objevily už v 18. Století. Následně se rozšiřovaly a ustálení přišlo v osmdesátých letech minulého století, kdy vznikla Deklarace o právech mentálně postižených osob a další dokumenty. Tato Deklarace jako první kladla důraz na osobní práva občanů s hendikepem. „*Za ní následoval Mezinárodní rok zdravotně postižených osob (1981) a také Mezinárodní dny i Evropské dny osob se zdravotním postižením.*“ (Rozkosbezrizika.cz, 2013)

V různých zemích se sexuální asistence začala rozvíjet také v různou dobu. V „*Dánsku, Německu a Nizozemsku se přímá sexuální pomoc stala běžnou už před dvaceti lety, ve Švýcarsku se zrodila až v roce 2003 a od podzimu 2004 pracuje v německé části Švýcarska několik sexuálních asistentek/asistentů. Francouzská část Švýcarska spustila sérii školení v sexuální asistenci v roce 2008.*“ (Rozkosbezrizika.cz, 2013) Sexuální asistence jako profese tedy existuje v Německu, Dánsku, Nizozemí, Švýcarsku a Anglii.

1 Teoretická část

1.1 Terminologický exkurz

Sexuální asistence se jako forma sociální služby v zákonu nevyskytuje. Když se podíváme na pojem sexuální asistence, můžeme si ho vysvětlit následujícími způsoby. Slovo sexuální pochází z latinského slova *sexualem*, což znamená *“týkající se vztahů, zejm. fyzické náklonnosti, mezi jedincem mužským a ženským“* (slovník-cizich-slov.abz.cz). Slovo asistence znamená *„účast, pomoc, podpora, přispění.“* (slovník-cizich-slov.abz.cz).

Sexuální asistence je tedy služba poskytovaná školenými asistentkami nebo asistenty potřebným lidem. Do sociálních služeb je mnohými lidmi řazena právě proto, že je poskytovaná lidem, kteří mají hendikep nebo se nemohou zařadit do běžné společnosti. Zde by bylo ještě na místě definovat si pojem „sociální“, protože má hned několik významů. Jedna z definic, která se na toto místo hodí, zní, že slovo sociální znamená: *„týkající se společnosti, zejm. její péče o společensky a ekonomicky slabší vrstvy.“*(slovník-cizich-slov.net). To, že se jedná o službu, je zřejmé z toho, jak celý proces sexuální asistence probíhá, tzn. profesionál/ka nabízí své znalosti, zkušenosti někomu, kdo si o ně požádá a následně za ně zaplatí.

Langer nabízí svoji představu o sexuální asistenci, kterou chápe jako běžnou osobní asistenci, do které spadá doprovod na určitou adresu, kde se poskytují erotické služby nebo přesun hendikepované osoby na lůžko u něj doma nebo v hotelu, následná pomoc při svlékání, hygieně, potom by následoval příchod prostitutky, přičemž u toho by asistent nebo asistentka nebyli a vrátili by se zase až po odchodu sexuální/ho pracovnice/pracovníka. Pak jsou ale věci, které už jinam zařadit nejdou a těmi jsou:

- *“Učení, jak si uvědomovat vlastní tělo*
- *Dopomoc s použitím erotických pomůcek*
- *Stimulace postižených osob či senior doteky a hlazením, včetně intimních partií*
- *Dopomoc při erotických aktivitách dvou osob s tělesným postižením*
- *Až po klasické či méně klasické sexuální praktiky”* (Langer, 2014, s. 31)

1.1.1 Sexuální asistence vs. intimní asistence

Úzce související a u nás v České republice dlouho mající stejný význam s pojmem sexuální asistence je pojem asistence intimní. Jsou si vcelku blízké, avšak mají mezi sebou zásadní rozdíly. Sexuální asistence je *“externí služba na rozdíl od intimní asistence. Asistenti/ky nejsou tedy zaměstanci/kyně domovů či organizací pro osoby se znevýhodněním či hendikepem. Do organizací, domovů či domácností klientů/ek docházejí. Jsou zpravidla kontaktovány samotnými klientky/ami, pracovníky/icemi pomáhajících organizací či rodiči.”* (freya.live, 2016)

Sexuální asistent/ka se narozdíl od asistence intimní, může klienta/klientky i dotýkat. Samozřejmě se tím pádem i liší služby, které nabízí sexuální asistentky/asistenti a které nabízí intimní asistentky/asistenti. V tomto případě se zaměřím na služby nabízené sexuálními asistentkami/asistenty.

1.2 Lidská sexualita

Sex není životní potřeba, jako třeba jídlo, nebo pití, bez těchto dvou věcí se totiž přežít nedá. Bez sexu se přežít dá, ovšem jak? Jak dlouho? Někdo ho potřebuje víc, někdo méně, někdo ho (ne)má nedobrovolně, někdo dobrovolně. A právě u nedobrovolné abstinence (předpokládám, že u hendikepovaných jedinců nedobrovolná je), může docházet k jistým poruchám. Česká průmyslová zdravotní pojišťovna uvádí, že “u nedobrovolné abstinence lze někdy pozorovat psychické následky, kterými jsou hlavně neurotické potíže, které se projevují např. bolestmi hlavy nebo také žaludeční neurózou. Další problém, který díky dlouhodobé abstinenci vzniká a podle mě je nejzávažnější, tak jsou problémy s erekcí.” (Cpzp.cz)

Sex ale jak pro normálního, tak pro hendikepovaného člověka není jen biologická, pudová potřeba. Sex je totiž záležitostí, ve které se může promítnout i cit, jako je láska, spříznění s druhou osobou, což naopak naplňuje potřeby psychologické. Podle Cholastové ale “sex nemá jen biologický rozměr, ale také psychologický, který se projevuje jako potřeba být milovaný a milovat s druhou osobou.” (Cholastová, 2016)

1.2.1 Odlišnost sexuality postižených lidí

Eisner píše o jednom z mýtů, který se váže k sexualitě postižených lidí, hlavně mentálně. “Převládá totiž názor, že takoví lidé jsou bezpohlavní, nemají sexuální potřeby, jako lidé bez postižení a že to jsou vlastně jen malé děti, u kterých je vyloučeno, že by řešili sexuální potřeby nebo se zamilovali.” (Eisner, 2015)

A právě tyto historické kořeny provázejí náhled na sexualitu postižených lidí do současnosti. Lidé s postižením byli většinou automaticky odsouváni na okraj společnosti. Sociální služby se v tomto směru značně zlepšily, ale je stále na čem pracovat a není to tak dávno, kdy jsme se mohli potkat s odporem k sexualitě postižených ať už ze strany sociálních služeb nebo třeba rodičů postižených lidí.

U nepostižených dětí je od malička podporováno genderové rozdělení. Holčičkám se kupují panenky, hračky v podobě malých vysavačů a kuchyněk a chlapcům hračky typu aut, strojů. Ale u postižených, jako by se pohlaví neřešilo. Jako

by si nikdo nechtěl připustit, že když jsou jakkoliv postižení, tak i přesto můžou mít potřebu sexu, intimity a navazování vztahů. Není to ani tak dávno, a teď nemluví o postižených jako o dětech, ale dospělých osobách, kdy byli lidé umístěni do ústavu, měli stejný sestřih, stejné oblečení. Jejich identita se tak nemohla zformovat a jejich pohlavní role zůstala neurčená. To všechno přináší další problém a to vnímání postižených veřejností. Okolí postiženého ho většinou, jak jsem už zmínila, nevnímalo jako pohlavní bytost, která má své sexuální potřeby.

Eisner uvádí, že: *„často bralo jeho projevy na lehkou váhu a nepřičítalo jim sexuální kontext. Celková tolerantnost k chování některých lidí s postižením, jejichž projevy ale zřetelně překračovaly sociální a někdy i zákonné normy, pak dokázala z mnoha lidí vytvořit v očích ostatních „devianty.“* (Eisner, 2015) Jak se mají postižení orientovat, kde jsou hranice, když jim nikdo nic nevysvětlil?

Neustálá potřeba péče a kontaktu postiženého s někým, kdo se o něho stará, sebou nese další problém. *„Dlouhodobé návyky sdílení prostor a tím pádem i nahoty nebo dokonce sexuálního uspokojování, pak nutně vede k vnímání sexuality a všeho s ní spojeného, jako veřejné věci, kterou mohu nebo dokonce musím sdílet s ostatními“* (Eisner, 2015) Co z toho vyplývá? Takoví lidé se pak nestydí masturbovat na veřejnosti. A proč by měli, přijde jim to normální. Vždyť často cizí lidé jim denodenně zasahují např. při hygieně do intimních partií těla. My takové projevy pak vnímáme samozřejmě negativně, protože pro nás to normální není. Nám někdo řekl, kde jsou hranice. Od malička nás to učili. A pak na takové lidi pohlížíme skrz prsty, vnímáme je jako devianty a ještě více se v nás podporuje potřeba tyto lidi vyřadit na okraj společnosti, nepouštět je na veřejnost, protože se tam přeci chovají nepřipustně. Ale není to jejich vina, což už většina lidí nevidí.

Je tedy zřejmé, že sexualita lidí s postižením se liší od sexuality lidí bez postižení. Ve sbornících referátů celostátních kongresů k sexuální výchově v České republice, které se konají v Pardubicích se často píše, že sexuální výchova, která je poskytována dětem a mladistvým nedělá rozdíly, tedy, že děti s postižením dostávají stejné rady a stejný materiál do sexuálního života jako děti a mládež bez postižení, z čehož vyplývá, že taková sexuální výchova je pro mladé lidi s postižením prakticky nepoužitelná.

Sexualita ale není jednotná ani pro všechny lidi s postižením, protože existují různé stupně a různé druhy postižení. O základním dělení na fyzický a mentální hendikep se zmíním v následujících podkapitolách.

1.2.2 Sexualita fyzicky hendikepovaných

Jako u každého postižení, i zde rozlišujeme to, kdy a jak k němu člověk přišel, zda už při narození nebo někdy v průběhu svého života. *”U tělesných postižení získaných během života hraje význačnou roli v celkovém přizpůsobení se a adaptaci, týkající se i sexuální oblasti, především věk jedince, sociální zázemí, životní zkušenosti a vlastní osobnost. Důsledky pro sexuální život jsou tím závažnější, čím dříve k postižení došlo. Fyzický handicap může snahu o prožití sexuality a intimní vztah značně ztížit až reálně znemožnit.“* (Urbančíková, 2015, s. 14)

Postoj k sexualitě zdravotně postižených lidí není bezvýhradně kladný jak z řad laické veřejnosti, tak zdravotníků. Sexuální problematika tělesně postižených lidí je tabuizované téma, kterému podle sociálních pracovníků a pracovníků ani v dnešní době není věnována dostatečná pozornost. Co se týká mužů, „nastává problém, a to nejen u postižených jedinců, že na mužskou sexualitu je nahlíženo falocentricky, tedy s preferencí mužské dominance. *Tento fakt pak na muže, kteří jsou postižení, působí stres.* Nejkritičtější problémy, které pak vlivem postižení mohou nastat, jsou impotence a ztráta mužnosti. Schopnost dosáhnout erekce a tedy i možnost soulože, je zachována asi u 60% tělesně postižených mužů paraplegiků nebo kvadruplegiků, (Urbančíková, 2015, s. 15).

U takto postižených jedinců je třeba nalézt trvalé řešení uspokojování sexuálních potřeb jiným způsobem.

Mnoho postižených lidí má problém s tím, jak vypadají, že nejsou stejní, jako většina lidí v naší společnosti. To může vést ojedinele k depresím a uzavíráním se do sebe, únikem před společností jiných lidí. To všechno může jistým způsobem ovlivňovat jejich sexualitu, navazování vztahů a i to, jak vystupují na veřejnosti. Drábek mezi hlavní překážky v navazování mezilidských kontaktů u postižených uvádí „jejich vzhled, bariéry v komunikaci nebo strach ze selhání.“ (Drábek, 2013, s. 78)

Jeden ze základních předpokladů pro rozvoj lidské sexuality je možnost pohybu a správné koordinace. U tělesně postižených tyto schopnosti většinou chybí nebo jsou značně omezené. Právě pro tyto případy je zde na místě asistence druhé osoby. Důležitý

faktor také hraje to, zda se člověk s postižením už narodil, nebo k němu přišel v průběhu života. V prvním případě by bylo kromě aktivní asistence zapotřebí i asistence pasivní, protože takový člověk neví a pravděpodobně nikdy neměl zkušenost se sexuálním životem, proto je zapotřebí i jistá teorie. V případě, že člověk žil normálním, běžným životem a k postižení přišel až později, teorie nutná není. Takovému člověku je opravdu zapotřebí jen pomoci s vlastními pohyby. Při namítnutí, že by mohla asistovat běžná prostitutka, je podle mě zřejmé, že běžná prostitutka by mohla klientovi/klientce s postižením ublížit, protože neví, není proškolená v tom, jak s klientem zacházet.

1.2.3 Sexualita mentálně hendikepovaných

Sexualita se u dětí a mládeže s lehkou formou mentálního postižení většinou zpomaluje, ale dochází i k případům, kdy se pod vnějšími vlivy naopak zrychluje. Lidé s tímto postižením obvykle navštěvují zvláštní školy, je to lehká forma a proto následně i uzavírají manželství a zakládají rodiny. Ne vždy se ale se zodpovědností, která toto přináší, dokáží vyrovnat. Jeden z možných důvodů je nejen hendikep dětí a dospívajících, ale právě nedostatečná sexuální, mravní a citová výchova.

Situace u středních a těžkých případů je o něco složitější. Takoví lidé totiž většinou nejsou schopni samostatného života, natož navazování vztahů a rozvíjení své sexuality. Jsou odkázaní na jiné osoby, ošetřovatelky/ošetrovatele a většinou jsou umístěny do speciálních ústavů, kde jsou většinou odděleni muži od žen, tím pádem se nemohou stýkat a navazovat jakýkoliv druh vztahu.

Pak ještě existuje hluboká mentální retardace. Zde si myslím, že není úplně na místě uvažovat o sexuální výchově. U některých takto postižených jedinců je jistě možné pozorovat známky slasti, například při dotecích. Neví se ale, zda jsou tyto projevy myšleny jako sexuální pud.

“U každého postiženého je vše dáno dalšími vlivy, jako je pohlaví, věk, stupeň postižení a prostředí, kde jedince vyrůstal a jak byl vychováván.” (www.dobromysl.cz, 2002) “Sexuální vývoj může být nejen zpomalený, ale někdy i zastavený, což souvisí s vývinem sekundárních pohlavních znaků. Někteří mohou být vyspělí tělesně, ale jejich

mentalita je na úrovni dětí. Může se stát i to, že jedna osoba má zároveň jiný biologický (skutečný) věk, jiný mentální věk, jiný sociální věk a jiný sexuální věk.“ (www.dobromysl.cz, 2002)

Oblast sexuality mentálně postižených lidí se týká nejen samotných lidí s postižením, ale lidí, kteří jsou s nimi v kontaktu a v oblasti sexuality je vzdělávají. Někdo ale také musí vzdělávat tyto pracovnice a pracovníky sociálních služeb, aby mohli své vědomosti předat dál. Dana Štěrbová píše ve svém příspěvku ve sborníku z druhé celostátní konference organizované o.s. ORFEUS – Sexualita mentálně postižených – II. následující: *“Abychom mohli vzdělávat, musíme být vzdělání, mít informace, mít zkušenosti a přehled.”* (Štěrbová, 2008, s. 13) V zahraničí je běžnou věcí, že zaměstnavatel má povinnost vzdělávat své zaměstnance v oblasti sexuality mentálně postižených, poskytují-li jeho zaměstnanci služby dle zákona ze dne 14.3.2006 O sociálních službách uživatelům s mentálním postižením a zaměřuje se jak na klienty/klientky, tak pracovnice/pracovníky sociálních služeb. Svě využití má hlavně v následujícím: *“... schopnost uživatele rozpoznat znaky sexuálního obtěžování nebo na chování, mající znaky trestného činu, zvýšení znalosti o sexualitě, zvýšení užívání vhodných sexuálních výrazů, spokojenost uživatele, spokojenost uživatele, spokojenost poskytovatele služeb. Poskytnuté vzdělání přispívá k rozpoznání sexuálního obtěžování a umožní osobě s mentálním postižením získat vědomosti a dovednosti, jak se chytit.”* (Štěrbová, 2008, s. 13)

V České republice tento chybějící aspekt prozatím velmi dobře nahrazuje nezisková organizace SPRSV (Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu) Praha. Tato organizace není jediná ve svém oboru, ale podle Štěrbové je to nejvíce ucelený systém v České republice dobře zaměřený do praxe a od roku 2005 nabízí podobu čtyř let kurz s názvem Sexuální výchova a osvěta u osob s mentálním postižením. Počet proškolených osob tedy od roku 2005 stoupá. Sociální pracovnice a pracovníci vzdělání o sexualitě osob s mentálním postižením opravdu potřebují a dokonce ji sami vyžadují, protože prostě v této oblasti existují situace, se kterými si neví rady. Většinu z takovýchto “problémových” situací, lépe řečeno otázek, nedostatků, které si sociální pracovnice a pracovníci ve své praxi kladou, zmínila na základě vyjádření účastnic a účastníků kurzů paní Štěrbová. Účastníci zmínili, “že jim chybí ucelené informace, díky kterým by mohli vzdělávat klienty. Dále si pokládali otázku, jak mají provádět klienty sexuálním životem nebo jak uchopit přístup k jejich sexualitě, jak rozvíjet jejich

vztahy.” (Štěrbová, 2008, s.18-19) Nejsou to všechny důvody, ale hlavně, na kterých je zároveň vidět, že by zde mohla být sexuální asistence nápocná.

V důsledku předchozích vyjádření sociálních pracovníc a pracovníků je zapotřebí nejen jejich vzdělání, ale také podpora sexuální asistence, protože sexuální asistentky a asistenti jsou na tuto problematiku zaměřeni, mohou se jí věnovat do hloubky, kdežto běžná/ý sociální pracovníce/pracovník má jiné povinnosti a ne každý je tomuto nakloněn. Nikomu ze sociálních pracovníc a pracovníků jistě nejsou předchozí situace příjemné, o to méně, když ještě moc nevědí, jak v nich reagovat. Drábek píše, že sociální pracovník může pomoc hned několika způsoby, “od odborného poradenství po skupinovou práci, která by zahrnovala sexuální nácvik. Práce se nezaměřuje pouze na klienta, ale i na jeho rodinu.” (Drábek, 2013, s. 49)

“Sociální pracovník by měl také vědět, že různé oblasti sexuality jako například genderové stereotypy, tabu a mýty vázané k sexualitě, jsou proměnné k závažnosti a druhu postižení. U mentální postižení je to například masturbace nebo obnažování na veřejnosti, u tělesně postižených lidí jsou to hlavně sexuální dysfunkce nebo u lidí s poruchou autistického spektra, kde je obecně problém v rozvoji vztahů.” (Drábek, 2013, s. 13)

Na závěr této kapitoly uvádím stručnou charakteristiku mentálně postižených osob podle Havlína:

“Lehké mentální postižení – cca 85% všech hendikepovaných, osobnostní rozvoj obvykle odpovídá věku 10-11 let, většina sexuálně aktivních a koitu schopných, problematická volní kontrola, častá kriminalita (mají na svědomí 20 – 25% sexuálních trestných činů)

Střední postižení – cca 10% postižených, mentální úroveň odpovídá 4 – 8 rokům, sexualita obvykle nevýrazná

Těžké a hluboké postižení – cca 5%, mentální věk 1,5 – 3,5 roku, sexuálně obvykle inaktivní – někdy nekoitální aktivity

Hluboké postižení – cca 1%, mentální věk pod 18 měsíců, sexuálně inaktivní, ojediněle nekoitální activity-otázka, zda je o projev pohlavního pudu” (Havlín, 2017, s.24)

Mandzáková uvádí konkrétní příklady projevů sexuality u konkrétních lidí s konkrétním postižením, uvedu jen některé:

Meno a vek	Diagnóza	Prejavy sexuality
Maroš (31)	Stredne ťažká mentálna retardácia	<p>Maroš sa sexuálne prejavuje najmä v sebauspokovaní na posteli v polohe na bruchu, tries a o posteľ dopredu a dozadu (priemerne dva až tri krát denne – počas odpočinku, po obede a pred spaním). Svojím správaním dáva najavo potrebu súkromia a tmy – chce, aby si ho okolie nevšimalo. Obľubuje pďhalené ženské prsty na nohách, uprene ich sleduje a snaží sa ich dotknúť- V minulosti sa vyskytla situácia, že novej vychovateľke, ktorá mala odhalené prsty na nohách, chytil nohu a snažil sa treiť si s ňou svoje pohlavný úd. Na jar je jeho sexuálna potencia zvýšená, máva rozladenú náladu a trvá to dva až tri týždne.</p>

<p>Ľubomír (27)</p>	<p>Syndróm Rubinsteni-Taybi, stredne ťažká mentálna retardácia, mikrocefalia</p>	<p>Ľubomír sa často dotýka intimných častí svojho tela, objavuje sa u neho aj exhibicionizmus, často odhaľuje svoj pohlavný úd pred ostatnými klientmi a pýta sa o holom zadku. Prežívanie pocitov slasti sa u neho prejavuje v mimike aj pri občasnom masírovaní prsných bradaviek alebo masturbácii.</p>
<p>Martina (37)</p>	<p>Stredne ťažká mentálna retardácia, hypertenzia a astihmatizmus</p>	<p>Vyžaduje dozor, býva náladová, niekedy as impulzivne agresívna – stalo sa, že udrela iného klienta v konflikte. Správanie je infantilné, problematické pre nedostatečnú reguláciu, možný výskyt skratového reagovania. Každý deň prejavuje záujem vidieť pohlavný úd a bez dozoru vychovávateľov by bola schopná uskotočniť pohlavný styk. Bozkávanie, dotýkanie sa intimných častí opačného pohlavia a prejavy sexuálneho pudu vo verbálnej komunikácii a samovoľné odhaľovanie sa pred ostatnými klientmi sa objavuje každodenne.</p>

(Mandzáková, 2008, s. 87-88)

Takže pokud si klademe otázku, zda mentálně postižení využívají nebo by mohli využívat služeb sexuálních asistentek, nelze odpovědět jednoznačně, protože záleží na stupni postižení.

Předchozí úryvky z praxe jasně poukazují na rozmanitost sexuality mentálně postižených osob a tím i potřebu na vzdělání osob, kteří s nimi přicházejí každý den do styku. Je důležité podotknout, že toto je pouze část, jen zlomek toho, co se v praxi odehrává. Sociální pracovníce nebo pracovník však nemá na starosti pouze jednu klientku nebo klienta, ale v zařízeních pro mentálně postižené jich je mnohem více a tím pádem připadá i více klientů/klientek na jednoho pracovníka nebo pracovníci, na kterou čeká nejen fyzická zátěž, ale i ta psychická, spojená s řešením každodenních dilemat. Sociální pracovníce a pracovníci si musejí dávat pozor nejen na to, jak se klienti chovají k jim samotným, ale také na to, jak k sobě klienti z hlediska projevu své sexuality přistupují navzájem.

1.3 Sexuální asistence

1.3.1 Asistence versus prostituce

Rozdíl mezi asistencí a prostitucí je hlavně v účelu, prostitutka služby poskytuje pro peníze nebo jinou výhodu, asistentka pro dobrý pocit, že pomáhá potřebným. Dále, zatímco prostituce je služba, která je poskytována lidem bez postižení, sexuální asistence je služba, poskytovaná hlavně lidem s fyzickým nebo kombinovaným postižením, kterým jejich stav nedovoluje rozvoj vlastní sexuality. Tento problem popisuje Eisner, který píše, že nastává hlavně v situaci, kdy se postižení snaží masturbovat. “Protože pokud mají krátké nebo zdeformované končetiny, kterými nemohou doáhnout na své genitálie, nejsou schopni se uspokojit sami. Někteří postižení jsou ale schopni se uspokojit tak, že se třou o podložku. Tento způsob je však namáhavý a ne vždy účinný.” (Eisner, 2015)

Eva Zylka, sexuální poradkyně a sexuální asistentka v InSeBe vymezila, jaký je podle ní rozdíl mezi prostitucí a asistencí, respektive, komu jsou tyto služby určeny. Píše, že “*sexuální asistence/doprovod je určen pro dospělé muže a ženy:*

- *kteří chtějí prožít svou sexualitu a potřebují přítom v důsledku svého hendikepu podporu.*
- *kteří si přejí podněty, jak do svých životů mohou sebevědomě začlenit sexualitu a sami o ní rozhodovat.*
- *kteří chtějí v páru rozvíjet své smyslově-erotické schopnosti.*
- *kteří jsou otevření blízkosti, a chtějí pracovat na vědomém tělesném prožitku v kontextu eroticko-sexuální služby.*
- *kteří jsou připravení přemýšlet o vlastní sexuální historii a pracovat na svých cílech v oblasti sexuality.”* (Zylka, 2015)

A že “*klasická prostituce je určena pro dospělé muže a ženy:*

- *kteří přesně vědí, jaké sexuální služby chtějí. Nechtějí přítom přistoupit na jakékoliv kompromisy.*
- *kteří nepotřebují podporu v důsledku hendikepu nebo terapeutické léčby.*
- *kteří chtějí zůstat maximálně anonymní.*

- *kteří si přejí pohybovat se ve vykřičené čtvrti a potřebují pro svůj zážitek trochu „show“.*
- *u nichž vizuální sexuální vyzývavost zvyšuje jejich sexuální libido.*
- *kteří si z co největší nabídky žen chtějí vybrat tu pro ně opticky nejpritažlivější.” (Zylka, 2015)*

Rozdíly jsou tedy z předešlých definicí patrné. Zatímco prostitutky mají klienty, kteří přesně vědí, co chtějí a dokáží si o to jasně požádat, sexuální asistentky mají klienty, u kterých je mnohdy obtížné vykomunikovat, co vlastně chtějí, co si přejí prožít. Asistentky a asistenti také často pomáhají i lidem v páru, kdežto prostitutky jsou zaměřené zpravidla na jednotlivce. Dále, prostitutky nabízejí služby téměř vždy přímého sexuálního styku, narozdíl od asistentek, které jsou ochotny svého klienta učit, pomáhat mu v rozvoji sexuality nebo se jen dotýkat, pomáhají mu nalézt hranice intimity. Další, ale ne poslední rozdíl je ten, že klienti prostitutek si vybírají společníci podle fyzického vzhledu a přitažlivosti, kdežto klienti asistentek na toto kritérium nekladou až takový důraz. Hendikepovaní spíše potřebují někoho empatického a zkušeného, kdo s ním bude umět zacházet a bude schopen lépe rozeznat jeho touhy.

1.3.2 Aktivní a pasivní asistence

Nejdříve popíšu služby aktivní asistence. Zde je už z názvu jasné, že se jedná o takový druh asistence, kdy například vyškolený asistent/ka nabízí *“pomoc při masturbaci, pomoc postiženému páru při pohlavnímu styku, doteky, erotické masáže, pohlavní styk či další sexuální praktiky, na kterých se s klientem domluví.”* (freya.live, 2016)

Mezi pasivní služby se řadí spíše takové služby, které mají charakter naučný, teoretický. V takovém případě sexuální asistent/ka hendikepované poučuje v oblastech například intimní hygieny, v oblastech přitažlivého oblékání nebo pomáhá naučit, jak navázat partnerský vztah, dále je pak učí zacházet se sexuálními pomůckami, ukazuje jim a učí, jak a kde vyhledávat pornografický materiál a mezi velmi časté téma “výuky” patří jak správně masturbovat. Téma masturbace bývá časté, protože lidé s hendikepem opravdu problematicky vyhledávají a navazují vztahy, proto si musí často vystačit sami.

“Vždyť sexualita není jenom o pohlavním styku, ale také o intimitě a o vzdělávání v oblasti sexuality. Navzdory tomu až 60% klientů žádá sexuální interakci. Ostatní klienti žádají take např. jen mazlení nebo masáže.” (denik.cz, 2017)

Osobně se stavím právě za pasivní sexuální asistenci. Protože když už by se sexuální asistent/ka aktivně podílel/a na vzrušení klienta, v takovém případě už mi to hodně připomíná prostituci. Když jsem nad tím přemýšlela, v tomto smyslu mě napadlo, jak bych si sexuální asistenci představovala tak, aby byla zachována její pasivita ve vztahu sexuálního asistenta a klienta a zároveň, v případě potřeby, aby mohlo dojít i na doteky nebo třeba i na samotný sex. Do celého sezení by byl zapojen klient, sexuální asistent a právě již zmiňovaný/á prostitut/ka. Sexuální asistent/ka by opravdu jen asistoval/a, radil/a, ukazoval/a, popisoval/a a prostitut/ka by se aktivně podílel/a na samotném vykonání a vzrušení klienta.

Existují ale projekty, kdy se dokonce hledali dobrovolníci, kteří by přímo provozovali sex s postiženými lidmi. A to i homoseuálové a lesbičky. Jedná se o nejmenovanou dobročinnou Švýcarskou organizaci, která se rozhodla: *“že je na čase poskytovat služby kompletní, a hledá dobrovolné sexuální pracovníky a pracovnice. Přijímá i nabídky gay dobrovolníků, kteří jsou ochotní mít sex se zdravotně postiženými homosexuály. Vedoucí organizace, Aiha Zempová, říká, že je to téma, které v dnešní době již nelze opomíjet.”* (zena-in.cz, 2007)

Lidé by si měli uvědomit si, že již nežijeme v době, kdy je téma sexu tabu, tak proč by mělo být tabu mezi hendikepovanými lidmi? Mají nárok na sex stejně, jako ostatní lidé, jen ho prostě z nějakého důvodu nemohou provozovat tak snadno, nemohou snadno navázat kontakt apod. Mnoho lidí sexuální asistenci jako takovou odsuzuje. Nemyslím si, že by byli vysloveně proti tomu, aby hendikepovaní měli nárok na svůj sexuální život, ale rozhodně opovrhují tím, že by jim někdo nehendikepovaný měl v tomto směru pomáhat, ať už pasivně nebo aktivně. Je to jejich názor, ale jelikož se liší od mého přesvědčení, nerozumím mu. Zním i názory, kdy lidé tvrdí, že postižení by se neměli dále množit. Ale sexuální asistence, jak jsem zmínila již v úvodu této práce, se netýká jen lidí fyzicky nebo mentálně postižených, ale třeba seniorů. Lidé, kteří mají takový pohled na věc, o tom podle mě moc nepřemýšlí a hlavně si pletou pojmy, protože množit se a mít sex není totéž. Mít pohlavní styk lze totiž i bez toho, aby se mezi sebou vzájemně množili. Předpokládám, že tito lidé vychází z přesvědčení, že není

dobré, aby se postižení množili kvůli tomu, aby dál neplodili další hendikepované potomky. V tom mají jistě pravdu, ale jak jsem říkala, měli by si uvědomit, že pohlavní styk se dá provozovat i bez následku odpodnění. Oni si to ale neuvědomují a tak sex mezi hendikepovanými zavrhuje úplně.

1.4 Etika sexuální asistence

Sexuální asistence je velice kontroverzní téma a v oblasti etiky to podle mého názoru platí dvojnásob. Podle Langerera nejsou stanovena žádná pravidla, kde a jak nalézt hranici mezi prostitucí a sexuální asistencí. Švýcarská asistentka Eva Zylka si položila otázku, jestli je klasická prostituce z morálního hlediska zavrženíhodnější, než sexuální asistence. A to jen proto, že veřejné mínění je toho názoru, že prostředí, kde se provozuje prostituce je spojeno s kriminalitou, drogami nebo násilím a také proto, že se odehrává v utajení. *“Mají snad sexuální asistenti a asistentky v InSeBe právo na slušné zacházení a uznání jen proto, že toto povolání vystudovali, mají k dispozici fyzický certifikát dokládající jejich vzdělání a pracují převážně s „těmi chudáky“ hendikepovanými?”* (Zylka, 2015) Odpověď většiny z nás by asi byla, že ne. Že přeci stejně tak, jako prostitutka, tak i asistentka nabízí sexuální služby za peněžitou odměnu.

Existují etické kodexy sexuálních asistentek a asistentů. Jedná se o dokumenty se základními zásadami a doporučeními, které by se měly dodržovat, aby sexuální asistence dosáhla co nejvyšší kvality a profesionální úrovně. Kodex se liší v tom, v jaké zemi byl vypracován. V souvislosti již zmiňovanou švýcarskou asistentkou Zylkou zmíním kodex, který platí ve švýcarském institutu sexuálního doprovázení InSeBe. Stanovují se v něm podmínky, které mají za cíl, aby si asistentky a asistenti uvědomili, jak velkou mají zodpovědnost a aby je chránily před tím, aby někomu ublížili. Patří mezi ně normy jako je respektování nezávislosti a důstojnosti bližních, vztah důvěry a mlčenlivosti nebo zodpovědnost za vlastní činy. Eva Zylka se při podpisu tohoto kodexu u některých zastavila a sama si je zhodnotila.

Mezi již zmiňované zásady tohoto kodexu patří *“zásadu vzájemné úcty (klient/klientka a poskytovatel/poskytovatelka služby), uvědomění si role třetích osob při realizaci služby (rodina klienta/klientky, osobní asistent/asistentka) a absolutní respektování intimního charakteru samotného okamžiku této služby.”* (freya.live, 2016)

Mimo zásady a řadu hodnot, které vyplývají z tohoto kodexu, dokument obsahuje i obsáhlý popis nabídky a poskytování služeb, roli klientů/klientek, zásady o komunikaci a mlčenlivosti, atmosféra a praktické záležitosti, hygienické zásady, průběh schůzek a domluva o odměně.

Když se nad sexuální asistencí zamyslím z pohledu etiky sama, ani zde neshledávám nic, co by mohlo koholiv poškodit. Ale co když se asistence postiženému už nelíbí? Jak rozpoznat, co je ještě v mezích a co už překračuje hranice klientovy rozkoše? Obě strany do “aktu” vstupují dobrovolně, vše je založeno na vzájemné dohodě. Není to ovšem tak jednoduché, protože ne vždy je vzájemná dohoda jednoduchá a hlavně jednoznačná. O tomto problému budu hovořit v následující kapitole, kde uvedu rizika, které mohou ze sexuální asistence vyplývat.

1.5 Rizika sexuální asistence

Sexuální asistence ač se zdá, že sebou nese spíš klady a pozitiva, tak tomu bohužel tak není. Nese sebou i rizika a to z různých oblastí.

1.5.1 Mediální nepochopení

Jednou z důležitých věcí při rozvoji sexuální asistence je pohled na ní od široké veřejnosti. Protože to, jak se bude společnost k sexuální asistenci stavět, ovlivňuje její vývoj a praktické uplatnění. Pokud se tedy kdekoli v médiích objevuje něco o sexuální asistenci, je důležité, aby to bylo podáno tak, aby tomu rozuměli všichni, jak laici, tak odborníci, to je základní věc. Jak to potom lidé pochopí, je věc druhá. Důležitou roli tu podle mě hrají předsudky, které jsou v celé společnosti a skutečnost, že sexualita postižených osob je ještě hodně tabuizovaná, tomu moc nepřidává.

Bohužel, při psaní moji diplomové práce se se špatným výkladem sexuální asistence setkávám. Např. v jednom článku autor vyjadřuje nepochopení tím, že se sám sebe nebo spíše čtenářů ptá, proč by měli mít možnost objednat si sexuální asistentku jen lidé s hendikepem, protože přeci smyslem sexuální asistence je pomáhat lidem k navázání vztahu, k rozvoji sexuality a dopomoci lidem k plnohodnotnému sexu a jako příklad uvedl, cituji: „*Vemte si třeba takového šeredného obtloustlého plešatého pivaře ve věku padesát pět let. Jakou ten má šanci na plnohodnotný sex? Jaké on má vyhlídky ve snaze uspokojit svou sexuální touhu?*“ (pravyprostor.cz, 2015) Mohu se utěšovat tím, že lidí ztotožňujících se s podobným názorem není mnoho. Odpověď na jeho otázku je přitom dle mého názoru opravdu jasná. Vždyť hendikepovaný se svým postižením nic dělat nemůže, člověku těžko dorostou amputované ruce, těžko vrátí čas, aby se už nenarodil s Downovým syndromem, kdežto „*šeredný obtloustlý plešatý pivař*“ má šanci se změnit.

Jak to pak asi vypadá, když někdo na většině lidem přístupném internetu šíří takový názor? V lidech může vzbudit ještě větší předsudky nebo ještě větší zošklivení lidí s hendikepem, protože si řeknou, že je to nespravedlivé, když postižení mají možnost objednat si asistentku a obyčejný člověk ne. „*To musím být bez ruky, abych si ji mohl objednat?*“ – Není právě tady na místě prostituce? Prostitutkám asi nejde tolik o to, jak jejich klient vypadá nebo jak je starý, ale spíše o to, kolik si s ním vydělají. Takže minimálně u prostitutek by *šeredný obtloustlý plešatý pivař* šanci mít měl, pokud

dobře zaplatí, prostitutka ho jistě neodmítne. Kdežto hendikepovaným se opravdu často stává, že je prostitutky odmítly.

Protože toto téma je zajímavé a mezi veřejností by se mohlo snadno uchytit, mohla by zde nevhodná publicita spíše ublížit. Lidé o tomto tématu moc nevědí, mají k němu jisté předsudky a pokud by se toto téma ještě navíc špatně interpretovalo v mediálních prostředcích, mohlo by dojít k ještě většímu neporozumnění ze strany veřejnosti. Langer se k věci vyjádřil tak, „že i částečné pochopení této problematiky širokou veřejností přispěje k tomu, aby tato mšlenka byla ve společnosti přijata.“ (Langer, 2014, s. 32) S tímto názorem se ztotožňuji.

1.5.2 Nedostatky v komunikaci a možné zneužití klienta

Asi největším rizikem je špatná domluva, vznik nedorozumnění a s tím spojená i možnost zneužití hendikepovaných osob. Vznik tohoto rizika je více pravděpodobný u lidí s těžšími formami mentálního postižení. Totiž, je těžké naleznout hranici mezi svobodnou volbou k prožití sexuality v různých podobách a zneužitím způsobeném nedostatečnou informovaností. Měl by tu být někdo, kdo bude schopen rozhodnout, zda mentálně postižená osoba volí asistenci ze své vlastní vůle, ale u některých případů je to těžké určit. Jak to například rozeznáme u lidí, kteří nemají možnost se vyjádřit slovně? Jistě, mají kolem sebe lidi, kteří je dobře znají a rozeznají, kdy postižený s nějakou věcí souhlasí a kdy ne. Ale to je také asi to jediné, co rozeznají. Co se ale týká podrobností, které jsou tak důležité, už to není tak jednoduché. Mohu například mentálně postiženému vysvětlit, co to sexuální asistence je, jaké má podmínky, co obnáší a on může v lepším případě porozumět. Následně se ho mohu dotázat, zda by měl o službu zájem. On bude třeba schopen dát najevo “ANO” nebo “NE”, ale co doplňující informace? Co když už není klient schopen sdělit, že by sice asistenci chtěl, ale nepřeje si, aby v ní bylo líbaní a použití erotických pomůcek? Jako možnost se samozřejmě nabízí seznam poskytovaných služeb a u každé, pokud toho je hendikepovaný schopen, může naznačit “ANO” nebo “NE”. Ale podle mě taková “domluva” nestačí. Někdo by si o této úvaze mohl začít klást otázku, zda vůbec mentálně postiženým tuto možnost nabízet. Zda vůbec vědí, že něco jako sexualita existuje a zda mají vůbec potřebu ji pociťovat. Někteří postižení možná ne, ale někteří určitě ano. A není tu nikdo, kdo by o postižených rozhodl, do jaké skupiny patří a to je v pořádku, každý člověk má právo na to se vyjádřit, způsobem, který je pro něj možný a následně má právo na rozvoj

sexuality. I zde je to velmi individuální, každý má postižení jiné a navíc v různém stádiu, někdo těžší, někdo lehčí.

Co se týká v názvu zmíněné zneužitelnosti, je zřejmé, že lidé s hendikepem jsou zneužitelní snadněji, než lidé bez hendikepu. Předpokládáme, že když se někdo vydá na cestu sexuální asistentky/asistenta, tak chce klientovi/klientce pomoci, ne ho zneužít nebo mu jinak ublížit. Samozřejmě nemusí docházet ke zneužití jen ze strany sexuálních asistentek/asistentů. Časté případy zneužívání dokonce ani ne postižených osob, zaznamenáváme právě mezi členy rodiny. A jak to pak asi vypadá, když je někdo schopen zneužívat svéprávného člověka bez postižení. Jak se pak takový člověk může bránit? Na zřetel se musí brát právo klienta/klientky na to se rozhodnout a i na ostatní práva, protože ty jsou vzhledem k postižení zranitelnější. Protože pokud by k aktivní sexuální asistenci došlo v případě, kdy klientův souhlas nebyl srozumitelný, znatelný, pak by mohlo dojít ke zneužívání, v tomto případě od sexuální asistentky/asistenta sice k nechtěnému, ale pořád by to bylo zneužívání.

Zákon vymezuje kategorii zvláště zranitelných obětí, kterými jsou děti, osoby, které jsou postiženy fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami může bránit plnému a účelnému uplatnění této osoby ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy. Dále *„oběť trestného čin obchodování s lidmi (§ 168 tr.zák.).“* Potom *„oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůžku násilím, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází...“* (Mitlöhner, 2015) V problematice možnosti zneužití postiženého člověka ve smyslu znásilnění (§185) a sexuálního nátlaku (§186) se dá hovořit, pokud ke spáchání dojde nikoliv násilím, ale zneužitím bezbrannosti poškozené osoby, což je u lidí s postižením velmi pravděpodobné. *„Stavem bezbrannosti je takový stav, v němž není postižený schopen klást odpor. Půjde o takové stavy, kdy není poškozený schopen správně vnímat, svobodně projevit svou vůli nebo klást odpor. Typickými příčinami bezbrannosti je mimo jiného duševní choroba.“* (Mitlöhner, 2015)

Trestných činů spojených se sexualitou obecně je víc. Tím nejzávažnějším je trestný čin znásilnění podle (§185) trestního zákona. „*K jeho spáchání se vyžaduje uplatnění násilí, pohrůžky násilí nebo zneužití bezbrannosti jiného, tj. oběti trestného činu.*“ (Mitlöhner, 2010, s. 63) Znásilnění je spojeno s provozováním pohlavním styku. „*Za pohlavní styk se podle judikatury považuje jakýkoli způsob ukájení pohlavního pudu na těle jiné osoby (stejného nebo jiného pohlaví). Jde tedy o soulož, pohlavní styk provedený způsobem srovnatelným se souloží, (např. orální pohlavní styk, anální pohlavní styk, ale i např. pouhé osahávání s ženy na prsou, ohmatávání genitálií muže či ženy a podobně.)*“ (Mitlöhner, 2010, s. 63) Mitlöhner dále píše: „*Objektem trestného činu je právo svobodného rozhodování o vlastním pohlavním životě. Nezáleží na věku znásilňované osoby a oběti útoku může být tedy i dítě. Stejně tak nezáleží ani na způsobu života znásilňované osoby, na její pověsti, ani na tom, zda jde o osobu pohlavně nedotčenou.*“ (Mitlöhner, 2010, s. 64) „*Objektivní stránka tohoto trestného činu spočívá v tom, že pachatel buďto násilím nebo pohrůžkou násilí donutí jiného k pohlavnímu styku a nebo k takovému činu zneužije jeho bezbrannosti*“ (Mitlöhner, 2010, s. 64) „*Donucení spočívá v tom, že pachatel svým násilným jednáním překoná vážně míněný odpor jiného nebo oběť nemůže klást z nejrůznějších důvodů odpor. Je zcela nerozhodné, jakým způsobem a zda se do tohoto stavu dostala s přičiněním nebo bez přičinění pachatele*“ (Mitlöhner, 2010, s. 64) Mitlöhner píše, že „*ke znásilnění nestačí jen to, že pachatel chce vykonat soulož s osobou proti její vůli, protože zákona vyžaduje, aby tento záměr byl páčán pomocí násilí nebo pohrůžky násilí.*“ (Mitlöhner, 2010, s. 64) Je otázkou, kolik násilí by pachatel musel vynaložit u hendikepovaných osob, u nichž je pravděpodobnost obrany snížena, pokud by vůbec nějaké násilí musel použít. Pokud by totiž násilí nebo hrozba násilí nebyla prokázána, jednalo by se pak o znásilnění? Mitlöhner píše: „*Za souhlas s jednáním útočníka nelze pokládat to, že je oběť svolná k souloži jen proto, že nevidí jiné východisko, tedy že neví, jak se dále účinně bránit, anebo když nabídne útočníkovi prezervativ s cílem ochránit se před vedlejšími následky znásilnění.*“ (Mitlöhner, 2010, s. 64) Za násilné se dle zákona považuje i uvedení do stavu bezbrannosti za použití lsti. Zde bych viděla riziko hlavně u osob mentálně postižených. „*Lest je vyvolání omylu u jiné osoby nebo využití omylu s úmyslem dosáhnout cíle. Lstí musí být jiná osoba uvedena do stavu bezbrannosti, například podáním alkoholických nápojů, omamných prostředků či psychotropních látek. Bezbranností se rozumí stav silné opilosti, silného omámení narkotikem nebo*

jinou omamnou látkou, kdy osoba není schopna účinné obrany vůči pachateli.“ (Mitlöhner, 2010, s. 65) U hendikepovaných je vysoce pravděpodobná bezbrannost. „O zneužití bezbrannosti půjde tehdy, je-li oběť bez přičinění pachatele v takovém stavu, ve kterém není vzhledem k okolnostem činu schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem, popřípadě ve které není schopna klást odpor jeho jednání (R 43/1994-II). Je to především stav bezvědomí v důsledku mdloby, požití alkoholických nápojů nebo choroby.“ „Ve stavu bezbrannosti je i osoba spoutaná nebo osoba, která pro svou fyzickou neschopnost se nemůže bránit, dále osoba trpící duševní poruchou, kvůli které nechápe význam pachatelova jednání.“ (Mitlöhner, 2010, s. 66) Dalším trestným činem, který by se mohl pojit se sexuální asistencí je pohlavní zneužívání (§187) trestního zákona. „Objektem tohoto trestného činu je mravní a tělesný vývoj osob mladších 15 let před jakýmkoliv útokem na jejich nedotknutelnost v sexuální sféře to i v případech, kdy nedošlo k jejich narušení.“ (Mitlöhner, 2010, s. 68) „Předmětem útoku je osoba mladší patnácti let, bez ohledu na pohlaví jak v homosexuálním, tak heterosexuálním vztahu. Po subjektivní stránce se vyžaduje úmysl, a to alespoň nepřímý. Nestačí tedy, že pachatel souloží nebo jinak pohlavně zneužije osobu mladší patnácti let, ale musí být alespoň srozuměn s tím, že jde o osobu mladší než 15 let. Za pohlavní zneužívání je tedy považováno jakékoliv jednání, jehož smyslem je dosažení pohlavního uspokojení pachatele nebo alespoň jeho vzrušení. Čin je spáchán i tehdy, kdy přes snahu pachatele k uspokojení nedojde. (Mitlöhner, 2010, s. 69) Mitlöhner dále píše: „Každá osoba bez ohledu na svůj věk má nezadatelné právo rozhodovat dobrovolně o svém sexuálním životě, kdy, jak a s kým se rozhodne sexuálně žít. A to bez ohledu, zda takové její rozhodnutí povede k negativním dopadům na psychický, fyzický a citový rozvoj.“ (Mitlöhner, 2010, s. 68) Tento trestný čin je opravdu choulostivý v případě hendikepovaných osob. „Naplnění znaku zneužití závislosti předpokládá stav, kdy je poškozená osoba v určitém směru odkázaná na pachatele a tím je omezena svoboda jejího rozhodování. Právě tohoto nedostatku úplné svobody pachatel využívá k realizaci svých záměrů.“ (Mitlöhner, 2010, s. 71) Jako další je trestný čin omezování osobní svobody (§171) trestního zákona, kdy je objektem svoboda lidského jedince ve smyslu volného pohybu. Dále trestný čin zbavení osobní svobody (§170) trestního zákona, který je závažnější, než předchozí. Při psaní své práce jsem se také dozvěděla, že mezi hendikepovanými dochází i ke vztahu mezi příbuznými. „U trestného činu soulože mezi příbuznými (§188) trestního zákona je objektem morální zásada nedovolující pohlavní styk mezi nejbližšími příbuznými. Objektivní stránka spočívá

v souloži s příbuzným v pokolení přímém nebo se sourozencem. Musí jít o soulož, nikoliv o jiné způsoby pohlavního kontaktu a soulož musí být dobrovolná.“ (Mitlöchner, 2008, s. 65)

1.5.3 Překročení mezí ze strany klientky/klienta

Je vcelku známou skutečností, že lidská sexualita může mít své projevy i zcela spontánního charakteru a že u zdravých jedinců a o to více u postižených osob může dojít při kontaktu s tělem jiné osoby k nepředvídaným reakcím. Tyto reakce mohou relativně snadno získat charakter některého z trestných činů podle Hlavy III. zvláštní části trestního zákona a mohou přicházet především u osob mentálně postižených, které nemají jasně dané hranice, co se smí a co ne a to zejména v oblasti sexuality. Mělo by se proto, jako tomu je již v jiných zemích více dbát na vzdělávání v této oblasti a to nejen klientů, ale i sociálních pracovníků. „Takové vzdělání pak zmírňuje rozko, že by mentálně postižená osoba byla obviněna ze sexuálního obviňování nebo obtěžování.“ (Štěrbová, 2008, s. 13) S tím souvisí další problémové situace, které popsali sociální pracovníci a pracovnice ze své praxe, jejichž část jsem uvedla výše v souvislosti možné pomoci od sexuálních asistentek. Ty další se týkají forem zneužívání, obtěžování nebo špatně (v horším případě vůbec nenastavených) nastavených hranic i mentálně postižených osob a jsou to např.:

- *Obnažování na veřejnosti.*
- *Sexuální vztahy v rodině, Má sexuální styk s otcem*
- *Co mám dělat, když začne klient onanovat?*
- *Masturbace na veřejnosti.*
- *Co máme dělat, když klient osahává personál a domluvy nepomáhají?*
- *Vyhledává klienty, obtěžuje je.* (Štěrbová, 2008, s. 19)

Skutečnost, že se sexuální pracovnice a pracovníci v kurzech vyjádřili takto otevřeně, vnímám jako velmi pozitivní, protože právě to může velkou mírou přispět ke zlepšení situace a ke snížení takto stresujících situací mezi postiženými a sociálními pracovníci a pracovníky.

Klient/ka může překročit meze i přímo v interakci se sexuální asistentkou/asistentem. Vystává zde otázka znásilnění sexuální asistentky, u sexuálního asistenta si myslím, že k takové situaci nedojde a jestli, tak opravdu zřídka. V mnohých případech jsou totiž hendikepovaní mohutného vzrůstu a v takovém případě by se sexuální asistentka těžko bránila. Jak jsme si mohli přečíst výše, hendikepovaní nemají pevně dané hranice a svou sexualitu mohou projevovat sami na sobě na veřejnosti, obtěžovat kolegy nebo i sociální pracovníce. Ke znásilnění už je to tedy jen krůček.

1.5.4 Riziko vzniku citové vazby

U sexuální asistence je toto riziko velké a velmi nežádoucí. Profesionální sexuální asistence je opravdu jen o poskytnutí předem domluvených služeb, které se zaměřují nejen na sexualitu klientky/klienta, ale i na další oblasti jako je citový růst a pocit blízkosti. Sexuální asistenti/asistentky totiž nabízejí i „jen“ možnost si s klientem/klientkou povídat, pomáhat mu/jí v jeho/její sebedůvěře a v takové chvíli je hlavně pro klienta/klientku snadné se na asistentku nebo asistenta uvázat, protože právě asistent/ka je většinou jediná osoba, která s ním tyto choulostivé záležitosti probírá nebo je s ním ať už aktivně nebo pasivně i praktikuje.

Tím samozřejmě nevyklučují riziko, že by se do svého klienta/klientky mohl/a zamilovat i asistentka/asistent. Nikdy nevíme, koho potkáme a jak na nás zapůsobí. Z otázek, které jsem položila části našim sexuálním asistentkám, jsem se dozvěděla, že existuje možnost „předání“ klienta/klientky jiné sexuální asistence a to právě v případě vzniku nežádoucí citové vazby na konkrétní asistentku.

Skutečnost, že se sexuální pracovníce a pracovníci v kurzech vyjádřili takto otevřeně, vnímám jako velmi pozitivní, protože právě to může velkou mírou přispět ke zlepšení situace a ke snížení takto stresujících situací mezi postiženými a sociálními pracovníci a pracovníky.

V souvislosti se sexuální asistencí bývají vznášeny připomínky či úvahy, zda nejde mezi sexuální asistentkou/asistentem a jejím klientem/klientkou vlastně ke vztahu prostitutky se zákazníkem. Podle judikátu Nejvyššího soudu č. 22/95 Sb. rozh. tr. prostitucí není jen pohlavní styk s jinými osobami za úplatu uskutečněný formou soulože, ale i všechny další formy ukájení pohlavního pudu jiné osoby stejného nebo opačného pohlaví tělesným stykem za úplatu. Takže ve smyslu tohoto stanoviska je

sexuální asistence poskytovaná za úplatu prostitutí. Ze sexuální asistentky prostitutku dělá právě ta úplata. To by ovšem samo o sobě žádný právní problém nezakládalo, protože podle českého trestního práva není prostituce ve vztahu k prostitutce/prostitutovi trestným činem. Stejně tak není trestným činem jakákoliv činnost směřující k zorganizování či realizování prostitučního chování, pokud ovšem nejsou naplněny znaky trestného činu kuplířství podle § 189 tr. zák. Jestliže tedy občan občanovi, sociální zařízení svému klientovi zprostředkuje sexuální asistenci, nelze v tomto jednání spatřovat jakékoliv protiprávní jednání, pokud občan nebo sociální zařízení nebude z činnosti sexuální asistentky/asistenta kořistit. Protože sexuální asistentky/asistenti pracují na základě ověřené a do jisté míry certifikované kvalifikace, nelze uvažovat, že by bylo možné naplnit se strany občana nebo sociálního zařízení znaky kuplířství spočívající v tom, že jiného „přiměl, zjednal, najal, zlákal nebo svedl“ k provozování prostituce.

Cílem je lidem s postižením život usnadnit a proto bychom toto neměli zanedbávat, „protože opomíjení jejich sexuálních potřeb by mohlo vést k negativním jevům, jako je např. narušení duševního zdraví, negativně by se to mohlo projevit na jejich nebo také na emočním a sociálním růstu.“ (Štěrbová, 2009) Je tedy nežádoucí, aby se díky opomíjení sexuality mentálně postižených osob narušovalo mentální zdraví, které už tak mají narušené.

Eva Zylka se zamyslela nad částmi etického kodexu, který podepisovala. Mimo jiné i u bodu Nezpůsobit újmu. Píše: *“Abychom toto sdělení pochopili, musíme si uvědomit, že při kontaktu s osobami s duševním hendikepem, nekomunikujícími nebo osobami s nápadnými behaviorálními rysy vždy existuje nebezpečí, že jejich přání špatně interpretujeme a špatně na ně zareagujeme. To může s sebou nést závažné následky, protože hranice mezi nabídkou sexuálních služeb a sexuálním napadením je úzká a snadno porušitelná.”* (Zylka, 2015)

Abychom těmto rizikům mohli předcházet, je potřeba vědět, co je a není sexuální asistence, kdo ji může nebo i nemůže poskytovat, za jakých podmínek je poskytovaná a hlavně komu. Toto všechno by měl vědět hlavně klient/ka nebo osoba, která je klientovi/klientce nejbližší a k těmto službám mu dopomáhá.

1.6 Sexuální asistence v České republice

1.6.1 Organizace

Nejznámější organizace v České republice je Rozkoš bez Rizika, která má svá poradenská centra v Praze, Brně a Českých Budějovicích. Jedná se o nestátní neziskovou organizaci založenou v roce 1992. Kromě Karlovarského a Plzeňského kraje organizace působí ve všech krajích. “V Plzeňském kraji můžeme najít Poradenské centrum Amorela, které se zaměřuje na oblast sexuality a vztahů u postižených lidí.” (Drábek, 2013, s. 30) Většinou platí, “že se této problematice daří v menších organizacích, díky menšímu množství pracovníků a tím jejich snadnější sjednocení.” (Eisner, 2015)

Každá organizace by měla dodržovat jisté zásady. V některých případech se zásady jistě mohou lišit, ty hlavní by ale měly být stejné a dodržovat se všude. “V každé takové organizaci, kde se tyto služby poskytují, je důležité, ale pracovníci a pracovnice zde pracující, na klienty nahlíželi jako na a pohlavní vytosti, které také mají sexuální potřeby, podporovat je v jejich pohlavních rolích.” (Eisner, 2015)

Stěžejní je vztah mezi klientem/klientkou a sociální pracovnící/pracovníkem. Od sociální/ho pracovnice/pracovníka by měla vycházet podpora v práci s intimitou. Podporováním klientovy/klientčiny intimity, jeho/jejího soukromí a potřeb, by mohlo klientovi/klientce pomoci při chápání svojí intimní zóny a respektování intimní zóny na těle druhých. Protože obecně “práce s intimitou často závisí na tom, jaké schopnosti klient má, často se zde pak naráží na problem nevhodného prostředí a podmínek, kde požadované soukromí nejde zajistit.” (Eisner, 2015) To ale není důvod, proč s tím nic nedělat nebo se na tyto faktory vymlouvat. Alespoň snaha pracovnice/pracovníka tyto podmínky nějak zlepšit nebo se snažit mu/jí soukromí, které nemá, vytvořit, by byla jistě přínosem a cenila by se. Protože vždycky bude spíše záležet na tom, jaký mají pracovnice a pracovníci ke svým klientům a klientkám přístup, než na tom, jaké jsou okolní podmínky.

Jako další důležitý krok tkví v tom, aby se lidé v okolí hendikepovaného naučili přiměřeně reagovat na jeho sexuální projevy. Nejčastější chybou bývá, ať už ze strany sociálních pracovnic a pracovníků, příbuzných nebo veřejnosti, že chování, které přesahuje normy, postiženému jednoduše tolerují, “což pak vede k tomu, že postižení se

dopouští trestného činu.” (Eisner, 2015) Jde o to, aby okolí hendikepovaného nebylo tolerující, ale aby ho spíše respektovalo, to znamená, že budeme respektovat, že i postižení mají právo na svůj sexuální a intimní život, ale netolerovat jim projevy, které nejsou v naší společnosti přijatelné, tím mám na mysli obtěžování a podobně. To ale neznamená, jak by z této předchozí myšlenky mohlo vyplynout, že bychom klienta měli vyvarovat styku s okolím, s veřejností. Naopak, sociální služby by se měly snažit zprostředkovat svým klientům a klientkám co největší možný kontakt s ostatními lidmi a podporovat tak vznik sociálních vazeb a norem. *“Izolace klienta v zařízení, které sice poskytuje komplexní služby (vše je pod jednou střechou) může vyhlížet jako velmi pohodlná alternativa, ale toto omezené sociální prostředí je pro většinu lidí nedostačující a ještě více omezuje už tak omezené možnosti pro navazování vztahů nebo sexuálního života.”* (Eisner, 2015)

1.6.2 Sexuální asistentky

Sexuálními asistentkami/asistenty se stávají většinou bývalé prostitutky/prostitutí nebo pečovatelky/pečovatelé. Na rozdíl od klasické prostituce je (by měla být) sexuální asistence vykonávána s úctou a respektem. Primárním hlediskem není nebo by být neměla, finanční odměna. Asistentky u nás v České republice podepsaly kodex, kde se všechny zavazují za poskytnutí svých služeb účtovat stejnou částku. *„Osoba, která zasahuje jako sexuální asistent, musí velmi dobře znát sama sebe. Musí vědět, co se v ní děje, protože cítí rozkoš někoho jiného. Není tu pro své potěšení. Musí znát druhou osobu, co od ní čekat, co je možné jí odpovědět, protože každý má jiné hranice.“* (Štěrbová, 2015) Protože hranice jsou u každého individuální a to platí jak u klientů/klientek, tak u asistentů a asistentek.

V české republice máme doposud pět vyškolených asistentek, asistenta zatím žádného. *„Všech pět začalo se sexuální asistencí na podzim roku 2015. Školením prošly v organizaci Rozkoš bez rizika.“* (denik.cz, 2017) Existují webové stránky, kde je jejich kompletní seznam i s kontaktními údaji a každá asistentka zvlášť má svoji webovou stránku, kde většinou popisují, jaké služby nabízejí, jaké mají dosavadní zkušenosti nebo jaká je jejich cenová relace, často přidávají i různé druhy fotografií, buď jejich vlastní osobnosti nebo pomůcek, které při asistenci využívají.

Tři z těchto pěti asistentek se specializují na Prahu a okolí, jedna na Brno a jedna působí v Trutnově.

„Služba sociální asistence v České republice neběží dlouho. Za rok a půl poskytly proškolené asistentky na 250 asistencí a do budoucna se počítá, že by se počet asistentek měl zvyšovat a navíc by se měli školit i asistenti. Na vyškolené sexuální asistentky a asistenty se obracejí jak sami klienti, tak i jejich příbuzní nebo zařízení, ve kterém pobývají.“ (denik.cz, 2017) Oficiálně si informace o sexuální asistenci klienti musejí dohledat sami, většinou přes internet. Organizace či experti jim službu nemohou zprostředkovat. Prostituce v Česku není trestná, není ale ani legálním zdrojem příjmů. Je ale zřejmé, že službu si nevyhledávají jen sami klienti a klientky, ale že jim ji někdo zprostředkuje. Většinou to jsou lidé, kteří jsou s klienty a klientkami v každodenním kontaktu. „Zájem o tuto služby mají například i domovy pro seniory, kterým podle terapeutky tato služba pomáhá psychicky i fyzicky“ (deník.cz, 2017)

1.6.3 Právní úprava sexuální asistence v České republice

Jedno ze základních práv na osobní rozvoj člověka je podle organizace Pro Familia sexualita a její svobodný projev. *„Postižení lidé v podstatě nepotřebují žádné formulované právo na sexuální asistenci, respektive sexuální doprovod, ve smyslu zákonného povolení, aby mohli využívat podobných služeb.“* (Šídová, Malinová a kol., 2013). *„V roce 1971 byla přijata radou OSN Deklarace práv mentálně handicapovaných. V souladu s touto deklarací mají psychicky postižení stejná práva jako ostatní lidé, a to právo na prožití vlastní sexuality, na sexuální osvětu a rozvoj sexuality a právo na ochranu proti sexuálnímu zneužívání.“* (Vykydalová, 2006)

V České republice byla do roku 2015 aktivní sexuální asistence díky neexistenci zákona o legalizaci sexuálních služeb nelegální, přesněji, spadala do trestného činu jako kuplířství. Za tento zákon bojovali nejen samotní postižení, ale také příslušné organizace nebo sexuální pracovnice, které nechtěly být nadále považovány za prostitutky a chtěly tímto způsobem zvýšit svůj morální status. Změna přišla s rokem 2015, kdy ministerstvo vnitra umožnilo stanovit podmínky, při kterých je poskytování této služby legální. To ale platí za předpokladu, že si klienti a klientky informace o službách vyhledají sami, bez jakékoliv pomoci dalšího člověka. „Organizace Rozkoš

bez rizika tedy nesmí služby přímo zprostředkovat, nesmí žádnou konkrétní asistentku doporučit a hlavně, nemít z toho hmotný prospěch.“ (wikipedia.cz)

Tím ale dilema v tomto oboru nekončí. Na zřetel se musí brát také např. právo klienta na to se rozhodnout a i na ostatní práva, protože ty jsou vzhledem k postižení zranitelnější. Velice obtížné je to v případech s těžkým postižením, protože je zde zapotřebí rozeznat, kdy klient službu opravdu chce a nebo kdy ji odmítá. Protože pokud by k aktivní sexuální asistenci došlo v případě, kdy klientův souhlas nebyl srozumitelný, znatelný, pak by mohlo dojít ke zneužívání, v tomto případě od sexuální/ho asistentky/asistenta sice k nechtěnému, ale pořád by to bylo zneužívání.

„Organizace Pro Familia to ale přitom kritizuje, protože i u běžného člověka podle ní dochází ke zneužívání častěji na základě mocenské nebo autoritativní pozice útočníka či osobní, ekonomické či právní závislosti oběti, a to s rozeznatelným souhlasem. Přitom i takové jednání, do kterého oběť vstoupila z vlastní vůle, může být trestné.“ (wikipedia.cz)

Jak jsem psala výše, sexuální výchova u postižených osob je velmi často podceňována. To vede k tomu, jak a kde se postižení projevují často na veřejnosti, kde je větší riziko, že se díky tomu stanou obětí pachatele. A pokud „pachatel při realizaci svého sexuálně motivovaného jednání zneužije bezbrannosti poškozené osoby spočívající v jejím mentálním postižení, mohlo by se jeho jednání posuzovat jako znásilnění nebo sexuální nátlak.“ (Mitlöhner, 2015)

Pachatelem by zde mohl/a být i sexuální asistent/ka, která by špatně rozeznala požadavky svého klienta/klientky a jeho/její pasivitu by si mohl/a mylně vyložit jako souhlas. V tomto případě by se omyl asistentka/asistentky posuzoval jako skutkový omyl podle §18 tr. zák.:

„1) Kdo při spáchání činu nezná ani nepředpokládá jako možnou skutkovou okolnost, která je znakovým trestného činu, nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti.

(2) Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkové okolnosti, které by naplňovaly znaky mírnějšího úmyslného trestného činu, bude potrestán jen za tento mírnější trestný čin, nejde-li o trestný čin spáchaný z nedbalosti.

(3) *Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkové okolnosti, které by naplňovaly znaky přísnějšího úmyslného trestného činu, bude potrestán za pokus tohoto přísnějšího trestného činu.*

(4) *Kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkovou okolnost, která vylučuje jeho protiprávnost, nejedná úmyslně; tím není dotčena odpovědnost za trestný čin spáchaný z nedbalosti.*“ (§18 tr. zák.)

Je zapotřebí, aby byla hendikepovaná osoba nějakým způsobem chráněna, hlavně v situaci, kdy jí její postižení neumožňuje dát tzv. kvalifikovaný (informovaný) souhlas se sexuální aktivitou. Snaha o nápravu této situace vzešla v roce 2008 od zástupců organizace SPRSV (Štěrbová a Prouzová), které poslaly tehdejší ministrině vlády České republiky pro lidská práva a menšiny Džamile Stehlékové důvodovou zprávu, přikládám její část: *„Při posuzování kompetentního souhlasu v sexuální aktivitě je třeba zvěřit se na to, zda klient si uvědomuje důsledky sexuální aktivity. Domníváme se, že by právní analýza mohla dojít k zjištění, že dochází k porušování zákonů, nejen Zákona o sociálních službách, zejména v bodech, kdy se nerespektují standardy kvality sociálních služeb.“* Dále: *„Nejsou respektována lidská práva, ba dokonce jsou porušována lidská práva.“* *„Považujeme za nezbytné, aby MPSV reagovalo na zjišťované skutečnosti a reagovala vstřícně ke vzdělávání poskytovatelů a uživatelů sociálních služeb v oblastech sexuální výchovy.“* (Štěrbová, 2008, s. 20)

Nabízí se otázka, jakým způsobem z hlediska živnosti sexuální asistentky/asistenti asistenci provozují. Ze zákona je dáno, že živnostenský list na sexuální asistenci mít nelze. Co je tedy opravňuje k tomu tuto činnost vykonávat? Je to certifikát, který asistentka/asistent získá od organizace, která ji/ho školila, v našich případech jsou to certifikáty, které vyhotovuje organizace Rozkoš bez rizika (viz.příloha C) Tento certifikát dává asistentkám a asistentům právo na výkon sexuální asistence, což je na něm uvedeno. Dále certifikát obsahuje jméno asistentky/asistenta, jakých školení se osoba účastnila a podpisy pověřených osob.

V praktické části asistentkám položím otázku ohledně toho, jak službu sexuální asistence provozují. Protože dle “§ 3 odst. 3 písm. p) zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání: *„živností není nabízení nebo poskytování služeb směřujících bezprostředně k uspokojování sexuálních potřeb.“* (§ 3, živnost.zák.)

1.6.4 Právo a sexuální výchova

Je třeba zmínit další práva, která se týkají všech osob bez ohledu na zdravotní stav. Sexuální výchovu jsem v práci již zmínila a ještě zmíním, nyní se na ní podívám z hlediska práva. Protože tak základní informace, jako je plánování rodiny, informace o antikoncepci nebo sexuální problémy, by se měly dostat ke každému. Dobře podaná sexuální výchova pak může být prevencí před sexuálním zneužíváním nebo násilím. Důležitou roli v tomto směru hraje školství a jako další rodina, hlavně rodiče dítěte. Problém nastává tehdy, když se tyto dva důležité prvky, tedy škola a rodiče, dostanou do konfliktu názorů. Taková situace nastává hlavně v případech nábožensky založených rodin, které se brání tomu, aby jejich dítě dostalo potřebné informace z oblasti sexuality. Mitlöhner píše, „že všechny protiakce k sexuální výchově ve školách pramení z toho, že rodiče na to mají právo. Zapomíná se ale na skutečnost, že toto právo mají rodiče hlavně proto, aby bylo ve prospěch jejich dětí. Jenom z této pozice, kdy to bude prospěšné dětem, toto právo může být uplatňováno, protože práva rodičů jsou odvozena od toho, jak by měli o děti pečovat a podřízena zámům jejich dětí.“ (Mitlöhner, 2012, s. 155)

V této souvislosti vznikla Charta sexuálních a reprodukčních práv, která si klade za cíl pomáhat uskutečnit sexuální a reprodukční práva mužů a žen, protože tato práva jsou dodnes odpírána. Charta v sobě obsahuje následující práva:

- Právo na život
- Právo na svobodu a osobní bezpečnost
- Právo na rovnost a ochranu proti všem formám diskriminace
- Právo na soukromí
- Právo na svobodu myšlení
- Právo na informace a vzdělání
- Právo rozhodnutí uzavřít sňatek, založit a plánovat rodinu
- Právo rozhodnout se zda a kdy mít děti
- Právo na zdravotní péči a ochranu zdraví
- Právo využívat plodů vědeckého pokroku
- Právo na svobodu shromažďování a politickou účast
- Právo na ochranu proti mučení a špatnému zacházení

„Charta si je vedomá, že zatímco musí byť brán v úvahu význam národných a regionálnych špecifik a rôznych historických, kultúrnych a náboženských okolností, poslaním Charty je podporovať a chrániť sexuálne a reprodukčné práva a slobody vo všetkých politických, ekonomických a kultúrnych systémoch.“ (Mitlöchner, 2012, s. 158)

1.7 Závěr teoretické části

Závěrem provedu krátké shrnutí. Vystupují zde tedy dva protiklady. Jedním z nich je právo každého člověka na sexualitu a její rozvoj a tím druhým je téma prostituce nebo sexu za úplatu. Dalšími tématy musí být ochrana jak klientů a klientek, kteří služby využívají, tak i ochrana asistentek a asistentů. V dnešní době se v tomto směru trochu posouváme, protože od roku 2015 má toto téma jisté zákonné ošetření.

V úvodu práce jsem psala o historii sexuální asistence a vysvětlila několik termínů, které jsou se sexuální asistencí a obecně se sexualitou spojené. Dále jsem krátce porovnála pojmy sexuální a intimní asistence. Před samotnou kapitolou o sexuální asistenci jsem považovala za nezbytné, uvést fakta obecně o lidské sexualitě, o odlišnosti mezi sexualitou lidí bez hendikepu a lidí s hendikepem a pak jsem popsala zvláště sexualitu mentálně hendikepovaných a fyzicky hendikepovaných, protože sexualita lidí s hendikepem nejde zobecnit, jak z důvodu odlišnosti hendikepů, tak z důvodu stupně postižení.

Další část práce se už věnuje jednotlivým oblastem sexuální asistence, kam spadají kapitoly věnující se porovnání sexuální asistence s prostitucí, což je velice kontroverzní téma. Další podkapitola se věnuje rozdělení sexuální asistence na aktivní asistenci a pasivní asistenci, protože je důležité vědět, že sexuální asistence nespočívá jen v přímém uspokojování sexuálních potřeb a pudů klienta. Dále jsem zařadila podkapitulu o etice sexuální asistence, bez které by se tato práce neobešla, z důvodu choulostivosti jejího zaměření.

Za velmi důležité jsem považovala zařadit i kapitolu, která se zabývá riziky sexuální asistence, která by mohla v praxi nastat nebo se kterými se už setkáváme. Patří mezi ně např. prezentace v medicíně, vysoce pravděpodobná komunikační bariéra, překročení mezí ze strany klienta/klientky nebo sexuální asistentky/asistenty nebo riziku vzniku citové vazby.

Poté jsem se na sexuální asistenci podívala z hlediska místa, teda na sexuální asistenci v České republice a ostatních evropských zemích a to i z hlediska porovnání, jak sexuální asistentky nebo asistenti působí. Na závěr jsem psala kapitoly o právní úpravě sexuální asistence v České republice.

Dle mého názoru, klíčový je postoj společnosti k sexualitě lidí s hendikepem a nazírání na sexuální asistenci bez spojování s prostitucí. Protože dokud nebude široká veřejnost na osoby s hendikepem nazírat jako na osoby, které stejně jako ostatní potřebují, chtějí zažívat intimitu, sexualitu a jiné podobné zážitky, pak ani neuvidí důvod k nutnosti sexuální asistence. A tuto nutnost neuvidí ani tehdy, kdy budou na asistenci nahlížet jako na prostituci, protože prostitutek je v České republice dostatek, tak proč by se tedy ještě měla dávat energie do zaškolování, získávání a podporu sexuálních asistentek a asistentů. Je třeba myslet na to, že hendikepovaným je třeba pomáhat, jakkoliv. Mitlöchner píše, že „sexualita je jednou z věcí, která ovlivňuje naše chování a u lidí, kteří sexuálně strádají, se to projevuje takovými formami chování, které často hraničí se zákonem a trestnou činností.“ (Mitlöchner, 1999, s. 9) To platí prakticky o každém člověku. Proč by potom člověk, který už tak svým hendikepem trpí a který mu zužuje život, měl být o svou sexualitu připraven? Na nazírání na sexuální asistenci ze strany veřejnosti se zaměřím v následující praktické části mé práce.

2 Praktická část

2.1 Cíle výzkumu

Hlavní cíl výzkumu bude zjistit a následně analyzovat informovanost našich občanů a těch, kdož tuto pomoc poskytují na sexuální asistenci. Myslím, že je důležité, jak veřejnost nahlíží na sexualitu postižených, protože od toho se odvíjí, co si následně budou myslet o potřebnosti sexuální asistence jako sociální služby.

Hlavní výzkumná otázka: Jak se veřejnost staví k sexuální asistenci a k možnosti, že by to byla sociální služba? Hlavní výzkumná otázka byla převedena do čtyř dílčích výzkumných otázek:

Dílčí výzkumné otázky:

DVO1 – Jaké má veřejnost povědomí o sexuální asistenci?

Cílem této dílčí výzkumné otázky je zjistit, zda lidé o sexuální asistenci ví, co si pod pojmem představují a odkud mají o sexuální asistenci informace.

DVO2 – Jak veřejnost vidí možnost sexuální asistence jako sociální služby

Cílem této dílčí výzkumné otázky je zjistit, co lidé říkají na možnost, že by sexuální asistence byla sociální služba a zjistit, jak by měla být financována.

DVO3 – Jak veřejnost nahlíží na sexualitu postižených lidí?

Cílem této dílčí výzkumné otázky je zjistit, co si lidé myslí o sexualitě lidí s hendikepou

DVO4 - Vidí veřejnost rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí?

Cílem této dílčí výzkumné otázky je zjistit, zda a v čem respondent vidí nebo nevidí rozdíl v sexuální asistenci a prostituci. Tento dílčí cíl budu zjišťovat i u sexuálních asistentek, protože mě zajímá a předpokládám, že názory veřejnosti a asistentek budou naprosto odlišné.

2.1.1 Výzkumná strategie

Jako výzkumnou strategii jsem zvolila kombinovanou – u veřejnosti jsem použila kvantitativní výzkum za pomoci dotazníkového šetření, což byla hlavní část, u sexuálních asistentek, které souhlasily, jsem použila kvalitativní metodu

polostrukturovaného rozhovoru. Jelikož jsem v práci uváděla, že klíčový aspekt pro rozvoj sexuální asistence je pohled široké veřejnosti na sexuální asistenci a sexualitu hendikepovaných, z toho důvodu jsem se rozhodla pro dotazníkové šetření, které mi umožní se na problematiku podívat z více pohledů, zjistím tak všechny dílčí cíle, které jsem si v úvodu práce vytyčila. U asistentek jsem se rozhodla pro polostrukturované rozhovory, které mi umožní získat sice méně informací, ale ty informace, které získám, budou více do hloubky, více rozvedené. Pro tutu metodu jsem se rozhodla také proto, že asistentek máme v České republice pouze pět, s tím že předpokládám, že rozhovor mi poskytnou jen některé.

Pro dotazníkové šetření jsem vybírala lidi za pomocí prostého náhodného výběru, kdy měl každý člověk stejnou šanci se do vzorku dostat. Část jsem sesbírala osobně u náhodných lidí na ulici a část proběhla přes webové rozhraní, aby sběr dat byl snažší a ne tolik nákladný, dotazníky byly anonymní. Celkem jsem nasbírala 38 dotazníků. Dotazník se skládal ze 13 otázek, z nichž byla část otázek uzavřených, respondenti tedy museli vybírat z již nabízenými odpovědí a část otázek otevřených, kde se každý mohl vyjádřit podle svého.

Polostrukturované rozhovory jsem udělala dva, s tím, že rozhovory byly širšího zaměření (zjišťovala jsem i vedlejší otázky, které jsem si kladla v teroetické části méj práce), pro účely výzkumu jsem z rozhovoru zvolila otázek méně.

2.1.2 Metodologická ukotvení

Moji respondenti se skládali z 60,5 % mužů a 39,5 % žen ve věkovém rozmezí cca od 25 let a výše (dotazník byl anonymní, věk respondent jsem nezjišťovala).

Tab. 1: Otázka č. 1: Jste muž/žena?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Muž	61%	23
Žena	39%	15

Zdroj: Vlastní výzkum

V průběhu psaní práce mě také provázelo několik omezení, ale i výhod. Jednou z výhod byla možnost vytvoření si vlastního dotazníku a tím pádem i možnost formulace vlastních otázek, díky kterým jsem se mohla přesně zaměřit na můj cíl. Část dotazníků lidé vyplňovali přes webové rozhraní, v čemž shledávám výhodu, že jsem respondenty

nemohla žádným způsobem ovlivnit. Dotazníky byly anonymní, takže jsem nijak nezjišťovala identitu respondentů, tím pádem nemohu rozdělit jejich názory například na oblasti České republiky, věk nebo inteligenci. Sběr dotazníků byl komplikovaný. Dotazníky, které jsem se pokoušela sehnat elektronicky, se mi vracely ve velmi malé míře. Co se týká respondentů na ulici, buď mě odmítli rovnou nebo se po tom, co se dozvěděli, o jaké téma se jedná, rozhodli na otázky neodpovídat a řekli mi, že už nemají zájem. Tomu přisuzuji fakt, že se mi jich podařilo nasbírat celkem 38.

Co se týká rozhovorů s asistentkami, jisté omezení jsem shledávala v tom, že rozhovory neprobíhaly osobně. Jednak asistentky buď nechtěly, nebo vzdálenost mezi mnou a jimi byla veliká. Nemohla jsem tedy pozorovat jejich reakce nebo pokládat doplňující otázky.

2.1.3 Operacionalizace

Dílní výzkumné cíle jsem převedla do výzkumných otázek, které jsem následně předložila respondentům.

Tab. 2 Operacionalizace hlavního cíle do dotazníkových otázek

DVC1	Technika pro získání odpovědí	Respondenti	Otázky v dotazníku
Zjistit, jaké má veřejnost povědomí o sexuální asistenci	Dotazníkové šetření	Veřejnost	Zn.č.2-7
	Polosturkturovaný rozhovor	Sexuální asistentky	TO č. 1
DVC2			
Zjistit, jak veřejnost vidí možnost sexuální asistence jako sociální služby	Dotazníkové šetření	Veřejnost	Zn.č.10 Zn.č.13
DVC3			
Zjistit, jak veřejnost nahlíží na sexualitu postižených lidí	Dotazníkové šetření	Veřejnost	Zn.č.8 Zn.č.9
DVC4			
Zjistit, jestli vidí veřejnost/asistentky rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí	Dotazníkové šetření	Veřejnost	Zn.č.11 Zn.č.12
	Polosturkturovaný rozhovor	Sexuální asistentky	TO č.6+TO č.7

Dílčí cíl 1 a 4 v mé práci jsem pokládala za důležité ověřit jak u veřejnosti, tak u sexuálních asistentek. Chtěla bych tímto způsobem ukázat, jak vypadá náhled na tuto problematiku od těch, kteří o problematice tolik nevědí a naopak jak se na věc dívají ti, jež jsou v oblasti sexuální asistence školení a tím pádem ukázat, že ne/znalost problematiky ovlivňuje to, co si o ní lidé myslí a jak k ní přistupují.

2.2 Výsledky výzkumného šetření a jejich interpretace

Získané informace převedu do tabulek pro jejich přehlednost. U každé otázky, kde se objevilo více odpovědí, byla možnost zaškrtnout více odpovědí (pokud se nejednalo o jednoznačné odpovědi, jako např. ANO, NE nebo NEVÍM nebo pohlaví). To znamená, že jeden respondent mohl u jedné otázky uvést více odpovědí. Proto součet relativních četností a součet absolutních četností nedává vždy přesně 100%, ale více. Například z celkového počtu 38 respondentů, odpověď “mazlení” zaškrtnulo 12 lidí, odpověď “pohlavní styk” 30 lidí – včetně dvanácti, kteří už zaškrtnuli “mazlení”.

2.2.1 Interpretace dílčího cíle 1

Cílem tohoto dílčího cíle bylo zjistit, jaké má veřejnost povědomí o sexuální asistenci a co si o sexuální asistenci myslí sexuální asistentky.

Tab. 3: Otázka č. 2: Znáte pojem sexuální asistence?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ano	81,6%	31
Ne	18,4%	7

Zdroj: Vlastní výzkum

U otázky lze pozorovat, že pojem sexuální asistence zná většina respondentů, a to 81,6 %, zbytek dotazovaných se s pojmem nikdy neseťkal.

Tab. 4: Otázka č. 3: Pokud ANO, odkud máte informace o sexuální asistenci? Pokud NE, zaškrtněte znovu možnost “Neznám”.

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Od přátel/známých	31,6%	12
Od organizací, které se touto problematikou zabývají	7,9%	3
Z televize	15,8%	6
Z internetu	36,8%	14
Z knih	0%	0
Informace jsem si vyhledal/a sám/sala	5,3%	2
Neznám	15,8%	6

Zdroj: Vlastní výzkum

Odkud mají respondenti informace o sexuální asistenci, jsem se dozvěděla ve 3. otázce. Z té vyšlo najevo, že respondenti mají informace o sexuální asistenci hlavně díky internetu (36,8 %) nebo od svých přátel a známých (31,6 %). Naopak z knih se o sexuální asistenci nedozvěděl nikdo. Od organizací, které se této problematice přímo věnují, se to dozvědělo 7,9%, z televize 15,8%, informace o sexuální asistenci si samostatně vyhledalo 5,3%.

Tab. 5: Otázka č. 4: Víte, že v České republice jsou vyškolené sexuální asistentky?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ano	71%	27
Ne	29%	11

Zdroj: Vlastní výzkum

4.otázka měla od respondentů zjistit, zda vědí, že jsou v České republice školené sexuální asistentky, 71,1% respondentů o sexuálních asistentkách ví. Tato otázka logicky souvisí s otázkou, zda o sexuální asistenci vůbec vědí, protože je pravděpodobné, že pokud mají povědomí o sexuální asistenci, budou mít i povědomí o tom, že ji někdo musí vykonávat a kdo tak činí.

Otázka č. 5: Kdo je podle Vás sexuální asistentka?

Otevřená otázka s následujícími odpověďmi:

- Sexuální asistence je placená služba, kterou vykonávají proškolené sexuální asistentky a asistenti. Pomáhají lidem s hendikepem, osobám s duševním postižením, seniorům, a jinak znevýhodněným lidem pracovat s jejich sexualitou
- Je to služba, která je na rozdíl od prostituce zcela legální. Jedná se o proškolené asistentky/asistenty, poskytující sexuální služby osobám, které mají pouze mizivou šanci seznámit se s někým běžnou cestou, tedy například lidem s tělesným postižením nebo mentálním postižením
- Osoba, která je organizací, která se touto problematikou zabývá, odborně proškolená v poskytování služby sexuální asistence.
- Žena, který zcela dobrovolně poskytuje sexuální služby hendikepovaným lidem, v rámci svého zaměstnání.
- Někdo ochotný sdílet intimní prožitek, po dohodě možná i odstranit panické a panenské "obtíže"
- Poskytuje sexuální služby lidem tělesně postiženým.

- Podle názvu tipuji člověk, který má sex s postiženými lidmi, nebo jim nějakým způsobem pomáhá k orgasmu.
- Člověk který pomáhá ať už pasivně nebo aktivně s uspokojováním sexuálních potřeb "klienta"
- Člověk, který pomáhá tělesně postiženým s uspokojováním fyzických potřeb
- Asistent pomáhající nemohoucím lidem při sexuální aktivitě (postiženým)
- Osoba, která pomáhá (různě) handicapovaným lidem s jejich sexualitou.
- Napomáhá s danou problematikou lidem, kteří mají zpravidla nějaký handicap
- Profesionálně vyskolený asistent poskytující poradenství a v některých případech i sexuální služby osobám s mentálním či pohybovým hendikepem.
- Poskytne člověku s nějakým handicapem pomoc s jeho sexualitou. Od povídání, doteků, po oboustranné dohodě i ke styku.
- Nejspíš někdo kdo asistuje nekompatibilnímu páru při sexu.
- Poskytuje pomoc v sexuální oblasti zdravotně postiženým lidem
- Člověk, který učí hendikepované osoby jak se sexuálně uspokojit. Učení probíhá pasivní i aktivní formou, tedy mluvením i praktickým používáním například některých ze sexuálních pomůcek přímo na klientovi.
- Obyčejná prostitutka, ale dělá to legálně.
- Sexuální asistentka pro postižené.
- Muž nebo žena, kteří pomáhají tělesně postiženým a jinak handicapovaným uspokojit sexuální potřeby.
- Pomáhá klientům uspokojovat jejich sexuální potřeby - aktivně. Pasivní role - intimní asistent.
- Pomáhají lidem s hendikepem, osobám s duševním postižením, seniorům, a jinak znevýhodněným lidem pracovat s jejich sexualitou
- Člověk, který je proškolený k tomu, aby poskytoval informace z oblasti sexuality a naplňoval sexuální touhy tělesně postiženým.
- Někdo kdo pomáhá v oblasti sexuality
- Vyskolená osoba, která umožní fyzicky postiženým lidem prožít sexuální touhu
- Poskytuje různé služby v oblasti sexu různě hendikepovaným lidem
- Ta, co pomáhá fyzicky i mentálně postiženým lidem při sexu

5. Otázka, která se zaměřovala na hlavní cíl práce a navazovala na otázku předchozí, zjišťovala, co si respondenti pod pojmem sexuální asistentka představují. Odpovědi byly různorodé, avšak vesměs si respondenti mysleli, že je to osoba, která se buď přímo podílí na pohlavním sexu s postiženou osobou, nebo jí minimálně pomáhá při uspokojování potřeb. Tři odpovědi byly „nevím“, což bylo u respondentů, kteří slyší o sexuální asistenci poprvé pochopitelné. Osm respondentů odpovídalo jednoslovně „prostitutka“, používali i hanlivějších výrazů. Z předešlých odpovědí vychází najevo, že lidé si pod asistencí představují hlavně poradenství potřebným, tím pádem hned zavrhlí možnost, že by mezi klientem a sexuální asistentkou mohlo dojít k jakémukoliv fyzickému kontaktu. O něco méně lidí si už myslí, že k nějakému kontaktu, způsobu uspokojení ze strany asistentky dojde, ale nikdy nedojde k pohlavnímu styku. To, že asistentka udělá vše, o co ji klient požádá, si myslelo nejméně respondentů.

Tab. 6: Otázka č. 6: Co si pod tímto pojmem představujete?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Mazlení	39,5%	15
Uspokojení jiným způsobem než souloží	63,2%	24
Soulož	55,3%	21
Odborné poradenství	65,8%	25
Vlastní odpověď (Vše od soulože po mazlení. Co si klient řekne, Všechno, co si klient řekne)	5,3%	2

Zdroj: Vlastní výzkum

6. otázka zjišťovala, co si respondenti představují pod samotným pojmem sexuální asistence. Nejvíce odpovědí (65,8%) bylo zaznamenáno u možnosti, že jde o odborné poradenství. Naproti tomu druhá nejčastější odpověď (63,2%) kterou byla možnost, že dochází k uspokojování jiným způsobem, než pohlavním stykem, výrazně kontrastuje k první většinovým odpovědím respondentů.

Tab. 7: Otázka č. 7: Komu si myslíte, že sexuální asistentky/asistenti poskytují své služby?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Tělesně postiženým	86,8 %	33
Mentálně postiženým	63,2%	24
Seniorům	36,8%	14
Vlastní odpověď (Lidem, kteří nemohou uspokojit klasické prostitutky, Každýmu, kdo si ji zaplatí, Komukliv)	7,9%	3

Zdroj: Vlastní výzkum

7.otázka, která se vázala k hlavnímu cíli práce zjišťovala, komu si respondenti myslí, že sexuální asistentky poskytují své služby. Ve společnosti převládá názor, že mentálně postižení nemají sexuální pudy, protože jsou inteligenčně často na úrovni malých dětí. Proto mě překvapilo, že nejčastější odpověď na to, komu podle respondent sexuální asistentky nabízejí dvě služby, bylo tělesně postiženým (86,8%) To ale neznamená, že s tím souhlasí nebo si myslí, že to tak je správné. Druhá nejčastější odpověď (63,2%) si myslí, že sexuální asistentky jsou tu hlavně pro mentálně postižené obyvatele. Nejméně respondentů si myslí, že sexuální asistentku si může objednat kdokoliv, kdo si ji zaplatí, kde vidím jasnou spojitost s prostitucí.

Tazatelská otázka 1 – Proč jste se rozhodla pro toto „povolání“? Tato otázka se zaměřila na dílčí výzkumný cíl u sexuálních asistentek. Jedna z asistentek se o sexuální asistenci dozvěděla od organizace Rozkoš bez rizika, druhá asistentka se k sexuální asistenci dostala přes svoje hlavní zaměstnání, což jsou masáže včetně tantrických, takže pod sexuální asistencí provozuje doteky, relax a uvolnění, nenabízí pohlavní styk ani orální sex.

2.2.2 Interpretace dílčího cíle 2

Cílem tohoto dílčího cíle bylo zjistit, jak veřejnost vidí možnost sexuální asistence jako sociální služby.

Tab. 8: Otázka č. 10 :Myslíte si, že by mohla být sexuální asistenci povolání, jako každé jiné?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ano	55%	21
Ne	45%	17

Zdroj: Vlastní výzkum

Tuto otázku jsem do dotazníku zařadila proto, abych zjistila, jestli je pro veřejnost přijatelné, že by sexuální asistence byla přijata jako běžná služba a jednak abych zjistila, ze zákonného hlediska, pod jakou záštitou sexuální asistentky tuto činnost vykonávají, protože živností není poskytování sexuálních služeb. 55% respondentů si myslí, že by sexuální asistence mohla být zahrnuta mezi povolání.

Tab. 9: Otázka č. 13: Myslíte si, že by tyto služby měl klient platit sám nebo by mu měly být hrazeny jiným způsobem?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Sám	76%	29
Vlastní odpověď (Určitý počet setkání by měla hradit pojišťovna, Jednoznačně VZP, Měl by na to být určen nějaký fond od státu, Pojišťovna, Pojišťovna, Částečné hrazení pojišťovnou, Částečná úhrada pojišťovnou, Část sám, stát)	24%	9

Zdroj: Vlastní výzkum

Otázka byla z poloviny uzavřená a z poloviny otevřená. 76 % respondentů, tedy většina, si myslí, že by si službu měl každý klient platit sám. Z 24% respondentů, kteří uvedli vlastní odpověď, převažoval názor, že by službu měla alespoň z části hradit pojišťovna. K porovnání s jinými evropskými zeměmi, Adam Withnall ve svém článku

píše: “A German politician has sparked controversy by suggesting people with severe disabilities could receive “sexual assistance” paid for by the state. The Green party’s spokeswoman for age and care policy, Elisabeth Scharfenberg, said the government could “provide grants” for sexual services to disabled people who cannot achieve satisfaction by any other means. Such a system is currently operating in Denmark and the Netherlands, where certified “sexual assistants” with special training conduct visits to disabled people who cannot afford to pay themselves.” (Withnall, 2017) Toto je samozřejmě vyjádření vlády, nikoliv laické veřejnosti, jako v mém výzkumu. Chtěla jsem tím ale poukázat na to, že myšlenka dotování sexuálních služeb se školenými sexuálními asistentkami pro postižené není zcestná.

2.2.3 Interpretace dílčího cíle 3

Cílem tohoto dílčího cíle bylo zjistit, jak veřejnost nahlíží na sexualitu postižených lidí.

Tab. 10: Otázka č. 8: Sexuální asistence je služba poskytovaná lidem s různými hendikepy. Myslíte si, že je to správné?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ano	71%	27
Nevím	13%	5
Ne	13%	5
Vlastní odpověď (Je to správné, ale nemělo by se to jmenovat sexuální asistence)	3%	1

Zdroj: Vlastní výzkum

8. otázka zjišťovala názor, zda je správné, že sexuální asistence je poskytována lidem s různými hendikepy. 71% respondentů si myslí, že to správné je. Zajímavá byla i jedna vlastní odpověď jednoho z respondentů, který si myslí, že to správné je, ale nemyslí si, že by se služba měla jmenovat sexuální asistence. I zde vidím jistou spojitost, narážku na podobnost s prostitucí.

Tab. 11: Otázka č. 9: Myslíte si, že mají hendikepovaní právo na rozvoj vlastní sexuality?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ano	97%	37
Ne	3%	1

Zdroj: Vlastní výzkum

Druhou otázkou zaměřující se na tento dílčí cíl byla otázka, zda si lidé myslí, že je správné, aby hendikepovaní rozvíjeli svou vlastní sexualitu. 97% respondentů si myslí, že to správné je, jeden respondent tento názor nesdílí.

2.2.4 Interpretace dílčího cíle 4

Cílem tohoto dílčího cíle bylo - Zjistit, jestli vidí veřejnost rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí

Tab. 12: Otázka č. 11: Spatřujete rozdíl mezi prostitucí a sexuální asistencí?

Odpověď	Relativní četnost	Absolutní četnost
Ano	45%	17
Nevím	11%	4
Ne	15%	6
Velice malý	29%	11

Zdroj: Vlastní výzkum

K dalšímu dílčímu cíli se vztahovaly otázky, jestli respondenti vidí rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí a pokud ho vidí, tak v čem. Dvě nejčastější odpovědi byly k sobě velmi protikladné, protože 45% respondentů rozdíl mezi těmito dvěma pojmy vidí, ale naproti tomu 29% respondentů v obou pojmech vidí rozdíl velice malý.

Tuto otázku jsem položila i sexuálním asistentkám (tazatelská otázka 6 u asistentky Ivy + tazatelská otázka 7 u asistentky Diany). Obě dvě asistentky, jak jsem předpokládala, rozdíl mezi těmito pojmy vidí. Hlavní rozdíl vidí v tom, že sexuální asistence má navíc edukativní charakter a záměr obou pojmů je také jiný, prostitute se provozuje většinou za peníze, sexuální asistence je služba, kterou asistentky dělají s dobrým úmyslem pomoci potřebným,

Otázka č. 13: K otázce č.11: Pokud ANO, tak v čem? Pokud NE, proč?

Otevřená otázka s následujícími odpověďmi:

- V odborné způsobilosti k postiženým

- Běžná prostitutka nemůže pracovat s postiženými klienty, neví, jak s nimi zacházet a co si může dovolit.
- Sexuální uspokojení za peníze
- Asistence pracuje nejen s klientem, ale i s partnerem, rodinou
- V obou případech probíhá platba za odborné služby
- Obě poskytují služby spojené se sexem.
- V tom, že asistent je odborně vyškolený a sexu se neúčastní.
- Myslím si, že mezi prostitutí a sexuální asistencí je malý rozdíl. Je to placená služba za sexuální uspokojení. Nejde tedy o lásku, ale jen o sex.
- Obojí je víceméně sex za peníze
- Liší se v zaměření na osoby s postižením. Lidé s hendikepy mají ztížené podmínky při hledání partnera a často si nejsou schopni žádného najít. Pak kvůli tomu trpí a jsou osamělí. Kvůli svému hendikepu až ale trpí dost. Sexuální asistentky/asistenti jim pomáhají tuto osamělost překonat.
- Rozdíl by měl být v tom, že by nemělo jít o peníze, ale o dobře myšlenou věc a pomoci postiženému člověku
- Při sexuální asistenci se dopomáhá u dvou zamilovaných lidí k pohlavnímu styku, kdežto prostituce je sex bez emocí.
- Prostitutka s klienty souloží, asistentka ne, ta je jen učí.
- Prostitutka není proškolená na práci s mentálně postiženými (psychická připravenost)
- Moc ještě nevím co si o této službě myslet.
- Sexuální asistent/ka je odborně připraven/a na poskytování služeb osobám handicapovaným, je znalý/á v oblasti postižení svých s klientů/ek, a může jim poskytnout adekvátní službu. Sexuální asistent/ka navíc neposkytuje sex, na rozdíl od prostitutů/ek.
- Je to totéž, liší se jen klientela.
- Nejde jen o sex, ale zejména o diskusi, i když sexem to pravděpodobně bude končit
- Každý má právo na sexuální život. Kdo nemůže žít takto sám, nevidím problém v tom, proč by mu nemohl někdo vyškolený pomoci.

- Asistenti snad nebudou mít pasáky, nebudou šlapat silnicemi a krom dalšího bude rozdílná klientela i služby. Rozdíl bude zřejmě i při placení (viz otázka 13 podílet by se asi mohli, přece jen je to poměrně nadstandardní služba.)
- Podle mého názoru, pokud žena poskytuje tuto službu, tak hlavní rozdíl je v tom, že má snahu někomu pomoci. Je tam určitá sociální nadstavba. Společnici jde jen o peníze a také si jich vydělá mnohonásobně více.
- V přístupu ke klientovi, asistent ví, jak pracovat s hendikepovaným člověkem.
- Pokud dochází k sexuálnímu kontaktu, rozdíl nevidím.
- SA by měl projít školením, výcvikem a měl by být navázán v síti.
- Asistentka jim jen dává rady.
- Prostituci stát nedotuje ani neškolí pracovníky v sociálních otázkách :) Tedy zatím.

Předchozí otázku rozvíjí 13. otevřená otázka, která zjišťovala, v čem konkrétně respondenti rozdíl vidí a nebo naopak, proč mezi pojmy žádný rozdíl nevidí. Ne všichni se k této otázce chtěli vyjádřit, takže buď řekli rovnou, že se vajířovat nebudou, že nevědí nebo prostě neodpověděli. Ti, kteří rozdíl vidí a kterých byla většina, ho vidí většinou v tom, že asistentka má dobrý úmysl, kdežto v prostituci jde jen o peníze a v odborné způsobilosti, kterou prostitutky nemají. Velice malý počet respondentů byl přesvědčen o tom, že sexuální asistence vůbec neobsahuje pohlavní styk a v tom také shledávali hlavní rozdíl. Ti, kteří rozdíl nevidí, se většinou shodují na tom, že obojí je sex za úplatu. Velice malá počet respondentů byl přesvědčen o tom, že sexuální asistence vůbec neobsahuje pohlavní styk.

2.3 Závěr výzkumného šetření

Jako hlavní cíl práce jsem si vytyčila zjistit, jak je na tom veřejnost s informovaností k problematice sexuální asistence v sociálních službách a to z toho důvodu, že pro její rozvoj a tím pádem pomoc postiženým, považuji za klíčové, jak se veřejnost k asistenci staví, protože pokud bude většina lidí nesouhlasit, ať už z jakéhokoliv důvodu, rozvoj této služby tím bude omezen a zpomalen.

DVC1 Podařilo se mi zjistit, že většina respondentů sexuální asistenci zná, ví, kdo ji provozuje a zhruba si umí i představit, co tento pojem a pojem sexuální asistent/ka znamená, což považuji za dobrý krok k cestě ve vzdělání o této problematice. Pokud si většina respondentů myslí, že sexuální asistence neobsahuje pohlavní styk, nemuseli by se proti sexuální asistenci jako službě stavět do opozice. Z jejich odpovědí je zřejmé, že někteří si ani nepřipouští možnost, že by sexuální asistent/ka s klienty souloužil/a, ale myslí si, že jim poskytuje poradenství, maximálně asistuje u styku dvou postižených osob. V tomto případě shledávám nedostatečnou znalost respondentů o sexuální asistenci jako výhodu.

Na první dílčí cíl se také zaměřovala otázka zjišťující, odkud respondenti informace o sexuální asistenci mají, vyplynulo, že nejčastějším zdrojem informací je pro ně internet. Dle mého názoru, knihy jsou mnohem spolehlivějším zdrojem, než je internet, proto by se dalo předpokládat, že díky masivnímu vlivu internetu může mít veřejnost na sexuální asistenci zkreslený pohled. Na druhou stranu, sexuální asistence je v České republice relativně nový pojem a proto asi není mnoho knih, ze kterých by se o ní dalo něco vyčíst.

DVC2 se zaměřoval na to, jak veřejnost vidí možnost, že by sexuální asistence byla sociální služba, povolání, jako každé jiné. Aby byla sexuální asistence snáz zařaditelná do sociálních služeb, je zapotřebí analyzovat, jak se k ní veřejnost staví, protože jako sociální služba by sexuální asistence měla být poskytována (financována) státem, tedy za peníze ostatních lidí. To se veřejnosti moc nelíbí, protože u otázky, která zjišťovala, jak by měla být služba klientovi hrazena, většina respondentů odpověděla, že by si službu měl klient platit sám. To znamená, že možnost sexuální asistence jako služby by zde zřejmě nepřípadala v úvahu. Jako možné řešení vidím v tom, co uvedlo kolem 20% respondentů a to, že by jako služba byla sexuální asistence alespoň z části hrazena pojišťovnou.

DVC3 se zaměřil na postoj veřejnosti k sexualitě postižených osob. Pro rozvoj sexuální asistence jako služby je také důležité to, co si lidé myslí o sexualitě postižených, protože na tom závisí, jestli uvidí potřebu, aby byla sexuální asistence zavedena jako služba. Pokud si lidé budou myslet, že lidé s hendikepem neprožívají sexualitu, neuvidí ani potřebu pro zavedení služby sexuální asistence. Pokud si lidé uvědomí, že lidé s hendikepem jsou sexuální bytosti a zároveň si uvědomí, že není snadné s takovými lidmi jednat o citlivých tématech nebo s nimi dokonce manipulovat, potřebu sexuální asistence jako služby určitě zavrhnout nebudou. Z mého výzkumu vyplynulo, že většina respondentů si myslí, že i hendikepovaní mají právo na rozvoj své vlastní sexuality, tento vnímám pozitivně.

DVC4 se zaměřil na porovnání sexuální asistence a prostituce, protože tyto dva pojmy spolu jsou často spojovány. Myslím, že pokud si lidé budou myslet, že sexuální asistence je totéž, jako prostituce, jen s tím rozdílem, že asistentky a asistenti k tomu mají certifikát, budou zásadně proti, aby něco takového bylo zařazeno do sociálních služeb a to i z důvodu, že prostitutek je po celé republice dostatek, tak proč by se mělo investovat do něčeho, jako je školení asistentek a asistentů a celkově do provozování této služby. Tento cíl spolu s hlavním cílem jsem zjišťovala i u sexuálních asistentek. Z mého výzkumu se mi potvrdilo to, co jsem předpokládala a to, že náhled na tuto problematiku od těch, kteří o problematice tolik nevědí, se na ní dívají opačně, než ti, kteří jsou v oblasti sexuální asistence školení a tím nemyslím jen samotné sexuální asistentky a asistenty, ale i personálem, který se zabývá jejich školením. Asistentky v těchto dvou pojmech rozdíl vidí, i proto pravděpodobně dělají právě asistenci a ne prostituci, protože věří, že rozdíl je v účelu práce.

Jak dotazník, tak i oba rozhovory jsem přiložila do příloh této práce. Potvrdily mi moje hypotézy, které jsem uváděla v teoretické části a to, že asistentky svou práci nedělají pro peníze, jako prostitutky, ale s dobrým úmyslem a proto, že je těší, že pomáhají druhým. Z rozhovorů jsem se dozvěděla, že jejich hlavní příjem je ošetřen živnostenským listem, v jednom případě na masáže a druhém na osobní asistenci. Sexuální asistenci mohou vykonávat díky certifikátu, který obdržely od organizace Rozkoš bez rizika, který je k činnosti opravňuje. Záměrně jsem se asistentek zeptala i na to, jaká je jejich klientela, protože vím, že mezi námi jsou i hendikepované ženy, ale sexuální asistenti zatím ne. Odpovědi byly stejné u všech asistentek, nabízejí služby i pro ženy, ale žádná se po dobu výkonu jejich práce ještě neozvala. Co se týká

hendikepu, klientelu tvoří spíše lidé s tělesným postižením. Další věc, která mě zajímala, byla, jestli u nás asistentky pokrývají poptávku, protože lidí se zdravotním postižením je u nás něco málo přes milion a sexuálních asistentek jen pět. Asistentky jsou si vědomy toho, že poptávku nepokrývají, dvě z pěti asistentek nenabízejí pohlavní styk vůbec a uvedly, že i když na školeních bylo lidí více, tak ne každý se cítí na to vykonávat aktivně sexuální asistenci a schylují se spíše k pasivní asistenci, kdy hendikepovaným nabízí jen odborné poradenství. V tomto bych viděla potřebu k dalšímu rozvoji sexuální asistence.

Postupně, jak jsem sepsovala tuto práci, můj pohled na věc se transformuje. Na začátku jsem byla pevně přesvědčená o tom, že rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí je jasný. Jisté podstatné rozdíly vidím doposud, ale myslím, že pokud v sexuální asistenci dojde na pohlavní styk, jedná se o prostituci. Sexuální asistence by měla spočívat opravdu jen v asistenci, klidně i hendikepovaného s prostitutkou. Musí jednat o nekoitální ukájení masturbací. Je to tzv. “sexuální masáž” - zdravotní procedura. Problém nastává, když prostitutka odmítne. Zde bych navrhovala provést další výzkum mezi prostitutkami, který by se měl zaměřit hlavně na to, zda si je někdy objednali lidé s postižením a jaká byla jejich reakce, jestli přijaly, nebo odmítly a jakým způsobem vše probíhalo, jestli a jaké měli při uspokojování hendikepované osoby problémy, aby se ukázalo, jestli jsou sexuální asistentky a asistenti nahraditelní prostitutkami a prostitutky a tím pádem, jestli je sexuální asistence potřebná, nebo ne.

Závěr

V práci jsem se zaměřila na to, co si lidé v naší společnosti myslí o sexualitě postižených osob a o sexuální asistenci jako takové. Podle Petra Eisnera, který se specializuje na poradenství pro postižené k sexuálním tématům, „lidé vnímají sexualitu postižených stále jako něco „skandálního a úchylného“. (Eisner, 2015) Dle mého výzkumu ale respondenti z většiny na sexualitu postižených nahlízejí pozitivně a zastávají názor, že mají právo ji rozvíjet stejně tak, jako lidé bez hendikepu. Myslím, že i přes to, že jde o tabuizované téma, se situace v České republice mění k lepšímu.

K nepochopení nebo zavrhování sexuality hendikepovaných pak přispívá více faktorů, z nichž velmi silný vliv mají mýty a předsudky. V případě sexuality postižených osob je opravdu na škodu, když se o tom nemluví vůbec, nebo převažují předsudky a mýty, které jsou prostoupené celou společností.

Pár takových mýtů ve svém textu zmínili a zastavili se u nich M.Chovanec a P.Weiss, já si vyberu jen ty pro mě nejzajímavější. „Prvním z mýtů byl a je podle mého názoru tím nejrozšířenějším, že lidé s tělesným postižením a chronickou nemocí nežijí sexuálním životem. V tomto případě je to podle autorů tím, že jakkoliv postižení lidé jsou svým okolím bráni jako děti, které jak je známo sexualitu neprojevují a nemají na ni ani právo.“ (Chovanec, Weiss, 2015) Postižení ale zájem o sexualitu projevují, jen jinak, než lidé bez postižení, kterých je ve společnosti většina.

Dalším problémem nebo mýtem je to, že lidé si myslí, že o postižené osoby stejně nemá nikdo zájem. A proč? Společnost nám stále vnucuje „ideály“, krásné, mladé, bez postižení. Přitom to, zda někoho zaujmeme, není jen o vzhledu, ale zapojuje se mnoho dalších aspektů, jako je osobnost, hodnoty apod. V televizi, na internetu, v časopisech, nikde nevidám postižené osoby. A pokud se tam jedna objeví, např. nedávno byla na internetu zpráva, že se dívka s Downovým syndromem stala modelkou. Zpráva i postižená dívka v médiích byla ale tak ojedinělá, že se nad tím lidé spíše pozastavovali, než aby to brali jako běžnou součást života. S tímto i souvisí to, že lidé s nějakým postižením nejsou do plnohodnotného vztahu vhodní. Ale proč by neměli být? Stejně tak, jako většina osob je osob se sexuálními potřebami, tak si myslím, že ještě více lidí potřebuje partnerský vztah, milovat a být milován, ještě víc, bez ohledu na hendikepu. Stejně tak předsudek, že lidé, kteří trpí hendikepem, musí být určitě v sexu, pokud nějaký mají, konzervativní. Proč by tomu tak mělo být? Rozumím, že člověk

s nějakým typem postižení má asi jiné starosti, než lidé bez něj, ale proč by neměl mít chutě na sex stejně jako máme my?

Tím nejproblematictějším společenským přesvědčením je podle mě poslední mýtus, kteří autoři ve svém textu zmínili a to ten, že „veřejnost si myslí, že lidé s postižením nepotřebují sexuální vzdělání.“ (Chovanec, Weiss, 2015) S ohledem na předchozí mýty to smysl dává, protože když si většina lidí myslí, že by postižení sex mít neměli, a nebo že když ho mají, není plnohodnotný, proč by také potřebovali sexuální výchovu. Neznalost oblastí v sexuální výchově by asi byla velkou překážkou i pro lidi bez hendikepu, natož pro lidi s ním. Objevují se takové názory, že pokud by byla lidem s hendikepem předkládána sexuální výchova, v lepším případě uzpůsobená jejich stavu, vedlo by to k podněcování jejich chuti na sex a její následné neuspokojení by u postižených vedlo akorát k nespokojenosti a frustraci. Ale proč to nedotáhnout do konce? Dát lidem sexuální výchovu v míře, v jaké jako schopní sexualitu pochopit by mělo být samozřejmostí. Následné uspokojení sexuálních tužeb je záležitost druhá a při dobré znalosti sexualitě snáze uskutečnitelná.

Pro zlepšení kvality služeb v oblasti sexualitě pro hendikepované by jistě byly na místě další výzkumy, ale především vedení společnosti k tomu, aby osoby s postižením brali jako sexuální osobnosti. Těžko to asi změním u dospělých jedinců, kteří mají na oblast zakotvený názor, zlepšení by však mohlo nastat u dalších mladých generací. Je zapotřebí nejen více individualizovat sexuální výchovy pro postižené dospívající ve školách a jiných zařízeních, věnovat jim více času a nahlížet na ně jako na osoby, které také mají sexuální pudy, ale zároveň o tomto tématu nemlčet před ostatními dětmi nebo dospívajícími bez postižení. Protože pokud se o tomto tématu nebude mluvit ve školách, nebude se o něm mezi širokou veřejností mluvit buď vůbec, nebo zkresleně. Je třeba už v zárodku všechny učit, že sexualita postižených lidí není nic špatného, nic, o čem by se nesmělo mluvit, aby z budoucí generace vzešli jedinci, kteří budou brát sexualitu hendikepovaných jako běžnou věc, jako sexualitu všech ostatních lidí.

Jako další možnost zlepšení náhledu na tuto oblast vidím v tom, aby se více zapojili hendikepovaní, kteří tu možnost mají. Protože na jejich názoru v tomto případě záleží ze všeho nejvíc. Oni nám nejlépe mohou říct, co jim chybí nebo co chtějí a potřebují a na to by se také mohlo zaměřit další výzkum. Měl by se rozdělit do oblastí

podle daného postižení, protože nelze potřeby osoby s určitým postižením aplikovat na osoby s postižením úplně jiným. Hlavní rozdíl bude mezi postižením mentálním a fyzickým, dále pak další různá postižení v těchto dvou oblastech.

Jako prevenci nebo eliminaci k negativnímu nazírání na sexualitu postižených bych doporučila dávat větší váhu na jejich sexuální výchovu. Protože čím více budou postižení vědět o své sexualitě a o svých hranicích, tím méně bude docházet k jejich nevhodnému chování například na veřejnosti nebo v zařízeních, ve kterých jsou umístěni. V první řadě je třeba dbát na individuální přístup. Dobrým příkladem je Základní škola speciální Jihlava, kde se zaměstnanci starají o postižené děti komplexně. „Jejich hlavním cílem je rozvinout u žáků vědomosti a návyky, které jim v budoucnu usnadní orientaci v okolním světě a tím pádem usnadní zapojení se do společenského života. V případě těžce postižených žáků si škola klade za cíl zvýšit kvalitu jejich života a jejich samostatnost a samozřejmě i vědomosti a návyky, které se snaží rozvinout i u ostatních dětí, jak jsem zmínila před chvílí, mezi něž patří i přizpůsobení se změnám nebo uplatňování svých schopností, to vše za pomoci využití emocionálního vnímání, které mají děti dobře rozvinuté.“ (Křivánek, Vejsadová, 2009, s. 24) „Konkrétně u sexuální výchovy využívají názornost a vstěpují žákům právní principy jako je např. uvědomělost nebo úcta. Často používají pracovní listy, které si sami připravují, vše doplňují obrázky a jako názornou pomůcku při hodinách používají panenku (Aja) a panáčka (Pája), na kterých děti například mohou ukázat, kde nechtějí, aby se jich někdo dotýkal nebo naopak a zpětně mohou ukázat, na kterých místech se jich cizí osoba dotýkala. Mohou pomocí figurek také vyjadřovat emoce, jako přátelství nebo nepřátelství.“ (Křivánek, Vejsadová, 2009, s. 24) Škola také velmi úzce spolupracuje s rodiči postižených dětí, jejich vztah je založený zejména na vzájemné důvěře.

Procházka k výchově sexuálně zdravých osob s mentálním postižením uvádí postřehy:

- *Počítat s menším porozuměním, ale volit korektní termíny, vysvětlovat (opakovaně)*
- *Vulgární výrazy vedou k emoční reakci a ztrátě pozornosti*
- *Počítat s rychlejší únavou*
- *Počítat s internalizovanými negativními postoji k sexualitě – odbourávat*
- *Využívat pomůcky, nonverbální komunikaci*

- *Začlenění sexuality do sociálních vztahů, vytvoření podmínek pro sexuální život klientů (soukromí, tolerance, otevřenost v komunikaci)*
- *Masturbace je možná, ale není jedinou možností pohlavního vybití (poluce, orgasmus ve spánku)*
- *Prožívat mohu cokoliv, ale chovat se musím zodpovědně*
- *Klient se může zamilovat do pečovatele, ale zodpovědnost je vždy na straně v sociální hierarchii výše postaveného jedince*
- *Sexuální pomůcky – rizika – uvíznutí v dutině, poranění, hygiena*
- *Kognitivní handicap neznamena emoční handicap*
- *Morální zásady se snažit přenést bez moralizování (Procházka, 2008, s. 69)*

Sexuální výchova by tedy měla probíhat jako součást výchovno-vzdělávacího procesu jak ve škole, tak v rodině a její cíl je naprosto stejný, jako u osob bez postižení, jen formy podání se musí přizpůsobit mentální úrovni dětí, mládeže nebo dospělých.

Jsem si vědoma, že z hlediska reprezentativity výzkumu díky 38 sesbíraným dotazníkům a 2 rozhovorům, není výzkum zcela reprezentativní. Pro takový výzkum by bylo potřeba minimálně 100 dotazníků. Neočekávala jsem, že návratnost dotazníků a sběr dat od respondentů na ulici bude tak složitý, pravděpodobně díky choulostivému tématu, které ještě není tak dozrálé, aby se o něm laická veřejnost bavila a tím i díky neochotě respondentů mi na otázky k problematice sexuální asistence odpovídat. Tyto vzniklé problémy by jistě šly odhalit díky pilotní výzkumu a předvýzkumu, které jsem ale kvůli časovým, finančním a kapacitním možnostem nemohla realizovat.

Přínos práce vidím v tom, že s její pomocí podpořím myšlenku sexuální asistence jako sociální služby pro postižené osoby mezi veřejností, kam se hlavní myšlenka mé práce dostane díky článku, který s vedoucím této práce, panem doktorem Mitlöhnerem, publikujeme. Práce bude přínosem i z toho hlediska, pokud se dostane mezi sociální pracovníky, kteří se nebudou bát o tomto tématu více hovořit a budou více informováni o tom, na koho se v tomto případě obrátit a jejich zaměstnavatele, kteří by si měli uvědomit, že vzdělání sociálních pracovníků v tomto směru je nezbytné.

Problematiku sexuální asistence jsem v loňském roce přednesla na kongresu k sexuální výchově v Pardubicích, kde vyvolala mimořádnou pozornost a diskuzi, což svědčí o aktuálnosti zvoleného tématu.

3 Seznam tabulek

1. Tab. 1: Otázka č. 1: Jste muž/žena? s. 45
2. Tab. 2 Operacionalizace hlavního cíle do dotazníkových otázek, s. 46
3. Tab. 3: Otázka č. 2: Znáte pojem sexuální asistence? s. 48
4. Tab. 4: Otázka č. 3: Pokud ANO, odkud máte informace o sexuální asistenci? Pokud NE, zaškrtněte znovu možnost "Neznám". s. 48
5. Tab. 5: Otázka č. 4: Víte, že v České republice jsou vyškolené sexuální asistentky? s. 49
6. Tab. 6: Otázka č. 6: Co si pod tímto pojmem představujete? s. 51
7. Tab. 7: Otázka č. 7: Komu si myslíte, že sexuální asistentky/asistenti poskytují své služby? s. 52
8. Tab. 8: Otázka č. 10: Myslíte si, že by mohla být sexuální asistenci povolání, jako každé jiné? s. 53
9. Tab. 9: Otázka č. 13: Myslíte si, že by tyto služby měl klient platit sám nebo by mu měly být hrazeny jiným způsobem? s. 53
10. Tab. 10: Otázka č. 8: Sexuální asistence je služba poskytovaná lidem s různými hendikepy. Myslíte si, že je to správné? s. 54
11. Tab. 11: Otázka č. 9: Myslíte si, že mají hendikepovaní právo na rozvoj vlastní sexuality? s. 54
12. Tab. 12: Otázka č. 11: Spatřujete rozdíl mezi prostitucí a sexuální asistencí? s. 55

4 Seznam použitých zdrojů

- DRÁBEK, Tomáš. Partnerský a sexuální život osob se zdravotním postižením. Praha: Svaz tělesně postižených v České republice, o. s., 2013. ISBN 978-80-260-5282-1.
- EISNER, Petr. Sexualita lidí s postižením a jejich aktuální možnosti v České republice. In: *Rozkoš bez rizika*[online]. Rozkoš bez rizika, 2015 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://rozkosbezrizika.cz/petr-eisner-sexualita-lidi-s-postizenim-a-jejich-aktualni-moznosti-v-ceske-republice>
- Etika práce sexuálních asistentek a asistentů - seznam doporučení. *Rozkoš bez rizika* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-09-05]. Dostupné z: <http://sexualniasistence.org/eticky-kodex>
- HAVLÍN, Miroslav. Antikoncepce mentálně hendikepovaných. In: 25. *Celostátní kongres k sexuální výchově v České Republice*. Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu, 2017, s. 24. ISBN 978-80-905696-5-2.
- Historický kontext hendikepu ve vztahu k sexualitě. Žádná myšlenka nevzniká z ničeho. *Rozkoš bez rizika*[online]. Praha, 2016 [cit. 2017-11-12]. Dostupné z: <http://rozkosbezrizika.cz/historicky-kontext-hendikepu-ve-vztahu-k-sexualite-zadna-myslenka-nevznika-z-niceho>
- Hledají se dobrovolníci na sex s postiženými. *ŽENA-IN* [online]. Praha: Společnost, 2007 [cit. 2017-10-02]. Dostupné z: <http://zena-in.cz/clanek/hledaji-se-dobrovolnici-na-sex-s-postizenymi>
- CHOVANEC, Michal a Petr WEISS. Mýty v sexe u zdravotne znevýhodnených osôb. In: *XXVI. BOHNICKÉ SEXUOLOGICKÉ DNY*. Brno: AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, 2015, s. 14-17. ISBN 978-80-7204-913-4.
- KŘIVÁNEEK Josef, VEJSADOVÁ, Kateřina. Praktické zkušenosti z rodinné a sexuální výchovy žáků základní školy speciální v Jihlavě. In: *Sexualita mentálně postižených - II.* Praha: Centrum denních služeb o.s. ORFEUS, 2008, s. 24-27. ISBN 978-80-903519-7-4.
- LANGER, Milan. Proč o sexuální asistenci jenom mluvit. In: 22. *celostátní kongres k sexuální výchově v České republice*. Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu, 2014, s. 31-32. ISBN ISBN 978-80-905696-1-4.
- Legislativa a sexbyznys v ČR. *Rozkoš bez rizika* [online]. [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: https://www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/legislativa-a-sexbyznys-v-cr/#_ftn1
- MANDZÁKOVÁ, Stanislava. Prejavy sexuality klientov s ťažším mentálným postihnutím v domovoch sociálných služieb na Slovensku. In: *Sexualita mentálně postižených - II.* Praha: Centrum denních služeb o.s. ORFEUS, 2008, s. 78-92. ISBN 978-80-903519-7-4.
- MITLÖHNER, Miroslav. Erotika a paragrafy, Praha: Grada 1999, s. 9, ISBN 80-7169-691-9
- MITLÖHNER, Miroslav. III. Trestné činy proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. *Trestní právo hmotné*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2010, s. 63-71. ISBN 978-80-7435-069-6.
- MITLÖHNER, Miroslav. Sex, mentální postižení a trestní právo. In: *XXVII. BOHNICKÉ SEXUOLOGICKÉ DNY*. Brno: AKADEMICKÉ NAKLADATELSTVÍ CERM, 2016, s. 55-58. ISBN 978-80-7204-935-6.

- MITLÖHNER, Miroslav. Vybrané právní otázky sexuality mentálně postižených osob. In: *Sexualita mentálně postižených - II.* Praha: Centrum denních služeb o.s. ORFEUS, 2008, s. 65. ISBN 978-80-903519-7-4.
- MITLÖHNER, Miroslav. *Sexuální výchova: Multidisciplinární přístup.* Ostrava: Kovář Petr-CAT Publishing, 2012, s. 155-163. ISBN 978-80-904290-5-5.
- Může nedostatek sexu uškodit fyzické kondici? *Česká průmyslová zdravotní pojišťovna* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-11-20]. Dostupné z: <https://www.cpzp.cz/clanek/379-0-Muze-nedostatek-sexu-uskodit-fyzicke-kondici.html>
- *Pojem asistence* [online]. 2014 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/asistence>
- *Pojem sexuální* [online]. 2014 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/sexualni>
- PREVEDÁROVÁ, Jitka. Sexualita lidí s MP. In: *Dobromysl* [online]. Bratislava, 2002 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://www.dobromysl.cz/scripts/detail.php?id=782>
- PROCHÁZKA, Ivo. Úloha sexuologa v sexuální výchově a osvětě osob s mentálním postižením. In: *Sexualita mentálně postižených - II.* Praha: Centrum denních služeb o.s. ORFEUS, 2008, s. 68-69. ISBN 978-80-903519-7-4.
- Sexuální asistence aneb Doteky s intimitou hendikepovaných. *Rozhlas* [online]. Praha, 2016 [cit. 2017-12-06]. Dostupné z: http://www.rozhlas.cz/dvojka/dokument/_zprava/sexualni-asistence-aneb-doteky-s-intimitou-hendikepovanych--1645017
- Sexuální asistence. *Freya* [online]. 2016 [cit. 2017-05-16]. Dostupné z: <http://www.freya.live/cs/vse-o-sexualite/sexualni-asistence>
- Sexuální asistent. *Wikipedie* [online]. 2017 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/wiki/Sexu%C3%A1ln%C3%AD_asistent#Sexu.C3.A1ln.C3.AD_asistentisexualni-asistentka.cz
- Sexuální asistentky poskytly postiženým zatím 250 asistencí. In: *Deník* [online]. 2017 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: http://www.denik.cz/z_domova/sexualni-asistentky-poskytly-postizenym-zatim-250-asistenci-20170327.html
- *Sociální - význam slova* [online]. 2017 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://www.slovník-cizich-slov.net/socialni/>
- SVOBODOVÁ, Zuzana. Sexuální asistence jako možná forma sexuální výchovy postižených osob. In: *24. celostátní kongres k sexuální výchově v České republice.* Praha: Společnost pro plánování rodiny a sexuální výchovu, 2016, s. 90-93. ISBN 978-80-905696-4-5.
- ŠÍDOVÁ, L.; POLÁKOVÁ, P.; MALINOVÁ, H. a kol. 2013. „Ze sexbyznysu na trh práce?“ Sportpropag a. s. [online] [cit.2017-08-02] Dostupné z: <http://www.rozkosbezrizika.cz/ke-stazeni/soubory/publikace-r-r-ze-sexbyznysu-na-trh-prace/detail>.
- ŠTĚRBOVÁ, Dana. Sexualita osob s mentálním postižením-vzdělávání pracovníků poskytujících sociální služby. In: *Sexualita mentálně postižených - II.* Praha: Centrum denních služeb o.s. ORFEUS, 2008, s. 13-23. ISBN 978-80-903519-7-4.

- URBANČÍKOVÁ, Barbora. *Sexuální asistence u handicapovaných*. [online]. Brno, 2015. 67 s. Diplomová práce. Masarykova Univerzita, Fakulta sociálních studií, katedra sociologie. Ved.práce Kateřina Lišková, Ph.D. [cit.2018-01-05]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/iz82n/DP_Urbancikova_2015.pdf
- VIDUROVÁ, Aneta. *Zažíváme osvícenství sexuální asistence? Vozíčkář*. [online] 24.2.2014 [cit. 2017-09-10] Dostupné z: <http://www.vozickar.com/zazivame-osvicenstvi-sexualni-asistence/>
- WITHNALL, Adam. State should provide sex workers for people with disabilities, says German MP. *INDEPENDENT* [online]. 10.1.2017 [cit. 2018-03-10]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/germany-sexual-assistance-prostitution-disabled-people-greens-scharfenberg-a7519721.html>
- Zákon č. 40/2009 ze dne 1.1.2010 z trestního zákoníku, § 168 Sb.- odst. 2-3
- Zákon č. 40/2009 ze dne 1.1.2015 z trestního zákoníku, § 18 Sb.- odst. 1-4
- Zákon č. 455/1991 Sb. ze dne 2.10.1991 živnostenského zákona, § 3 Sb.-odst. 3 písm. p)
- ZYLKA, Eva. Etický postoj v intimní asistenci na příkladu sexuální asistence a klasické prostituce. In: *Rozkoš bez rizika* [online]. Curych, 2015 [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://rozkosbezrizika.cz/eva-zylka-eticky-postoj-a-intimni-asistence>
- CHOLASTOVÁ, Jitka. Proč je sex důležitý. *Psychologie* [online] 22.5.2016 [cit.2017-10-10] Dostupné z: <https://psychologie.cz/proc-je-sex-dulezity/>

5 Seznam příloh

Příloha A - Dotazník

Příloha B – Rozhovor s asistentkou Ivou

Příloha C – Rozhovor s asistentkou Dianou

Příloha D - Cerifikát sexuální asistentky Ivy

Příloha A

Dotazník

- 1) Jste:
  - Muž
  - Žena

- 2) Znáte pojem sexuální asistence?
  - Ano
  - Ne

- 3) Pokud ANO, odkud máte informace o sexuální asistenci? Pokud NE, zaškrtněte znovu možnost „Neznám“.
  - Od přátel/známých
  - Od organizací, které se touto problematikou zabývají
  - Z televize
  - Z internetu
  - Z knih
  - Informace jsem si vyhledala sama/sám
  - Neznám

- 4) Víte, že v ČR jsou vyškolené sexuální asistentky?
  - Ano
  - Ne

- 5) Kdo je podle Vás sexuální asistent/ka
  - Vlastní odpověď

- 6) Co si pod tímto pojmem představujete?
  - Mazlení
  - Uspokojení jiným způsobem než souloží
  - Soulož
  - Odborné poradenství
  - Vlastní odpověď:

- 7) Komu si myslíte, že sexuální asistentky/asistenti poskytují své služby?
  - Tělesně postiženým
  - Mentálně postiženým
  - Seniorům
  - Vlastní odpověď:

- 8) Sexuální asistence je služba poskytovaná lidem s různými hendikepy. Myslíte si, že je to správné?
- Ano
  - Nevím
  - Ne
  - Vlastní odpověď:
- 9) Myslíte si, že mají hendikepovaní právo na rozvoj vlastní sexuality?
- Ano
  - Ne
- 10) Myslíte si, že by mohla být sexuální asistence povolání, jako každé jiné?
- Ano
  - Ne
- 11) Spatřujete rozdíl mezi prostitutí a sexuální asistencí?
- Ano
  - Ne
  - Nevím
  - Velice malý
- 12) K předchozí otázce: Pokud ANO, tak v čem, pokud NE, proč?
- Vlastní odpověď
- 13) Myslíte si, že by tyto služby měl klient platit sám nebo jiným způsobem?
- Sám
  - Jiným způsobem (jakým?)

Příloha B

Rozhovor s asistentkou Ivou (Trutnov)

1. Proč jste se rozhodla pro toto „povolání“?

Sexuální asistence je v naší republice služba takřka nová, která je nyní zhruba jakoby batole, které se tu rozhlíží a učí se pomalinku vnímat potřeby osob s handicapem . Určitě to pro mne není hlavní povolání , spíše vedlejší úvazek , kterým mohu pomáhat potřebným. Jelikož jsem masérka již více jak 10 let a nabízím masáže i tantrické , kde se pracuje se sexuální energií , tak to pro mne není moc odlišné od mé práce hlavní . Každá sexuální asistentka má své pracovní hranice a já nabízím hlavně doteky, relax a uvolnění . Nenabízím sex ani orální sex.

2. Jaké bylo vaše předchozí povolání?

Zodpovězeno v otázce jedna. Od 15 let pracuji ve službách a pro lidi.

3. Je to váš „koníček“ nebo hlavní příjem?

Má práce je i mým koníčkem, jak práce s osobami s handicapem, tak i práce pro lidi bez handicapu. Má práce mne naplňuje a mohu pomáhat potřebným, kteří mají stížené sexuální potřeby.

4. Pracujete na živnostenský list?

Ano pracuji na živnostenský list.

5. Vědí o této činnosti vaší známí, příbuzní?

O mé práci ví jen několik známých, kamarádů, jinak rodina ví, že dělám masérku a ví, že dělám i tantru.

6. Shledáváte rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí?

Určitě mezi těmito dvěma pojmy jsou rozdíly. Sexuální asistence je i edukativní činnost. Pomáháme lidem, kteří mají omezenou hybnost rukou , aby si pomohli ke svému uspokojení sexuálních potřeb s erotickými pomůckami . Dále , aby se seznámili se sexualitou a neměli zábrany s někým prožívat intimitu. Prostě otvíráme cestu k jejich rozvoji sexuality, aby co nejdříve mohli třeba najít svého životního

partnera. Sexuální asistentce nejde o to, aby se klient vracel, nýbrž aby se brzy osamostatnil a našel si někoho, či byl schopný se uspokojovat sám. Někdy jsou případy, kdy bez naší či jiné pomoci druhé osoby klient není schopný ani onanovat. Lidé s handicapem měli problémy, aby si službu prostitutky objednali, protože byli často odmítáni skrze svůj handicap nebo okradeni či zneužiti.

7. Kolik klientů stihnete/máte za týden?

Jelikož jsem jedna ze dvou asistentek, které nenabízejí sex a jsem v části republiky tak trochu zastrčená, tak mám třeba jen 1 klienta za dva měsíce. Jako masérka již pracuji pro lidi s handicapem hodně let, ne jen poslední dva roky co sexuální asistence existuje. Mám více jak 10 leté zkušenosti a praxi.

8. Jaká služba je nejvíc požadovaná?

Nejvíce doteky, relax, pomoc s masturbací, pomoc a seznámení s erotickými hračkami – pomůckami.

9. Převažují klienti, kteří chtějí konzultaci nebo ti, kteří chtějí aktivní asistenci?

Vzhledem k tomu, že je tato služba placená klientem ze svých zdrojů, zájem o asistenci by byl, přesto hodně klientů volá, bohužel nemají na tuto službu nebo jim jejich opatrovník peníze na tuto službu nevydá a také jsou případy kdy rodiče nepovolí svým dětem tuto službu, jelikož mají obavy, že by to jejich „dítě“ chtělo znova. Konzultaci dělám vždy když se domlouváme na sexuální asistenci, občas někdo zavolá, spíše si potřebuje popovídat s člověkem, který mu rozumí a chápe jeho potřeby, což jsme my SEXUÁLNÍ ASISTENTKY.

10. Jaká je Vaše klientela (handikep, věk, pohlaví)?

Klientela je různorodá, většinou lidé okolo 40 roku a výše. Spíše lidé s tělesným postižením. Zatím jen muži volají. Pracuji i pro ženy – ty nevolají.

11. Jak se na Vás klienti obracejí, jak Vás kontaktují?

Klienti si mě najdou na internetu, mám své webové stránky či jim o mě někdo řekne nebo v ústavech jsou informováni o nás SA zaměstnanci – dochází stále k osvětě i skrze média.

12. Pro Českou republiku vás je pět. Myslíte, že pokrýváte poptávku?

Tato práce je co si budeme namlouvat ještě takové tabu a mnozí lidé ji nechápou, spíše v ní vidí prostituci. V první vlně školení bylo proškoleno asi 40 lidí, ale každý tuto práci v reálu dělat nechce, spíše jen sexuální asistent pasivní – poradenství... Každý člověk se na to necítí, jelikož mám velké zkušenosti životní i pracovní nedělá mi tato práce nějaký vnitřní problém a vykonávám ji s radostí. Ano, víme o tom, že nepokrýváme poptávku ve všech krajích, pracuje na tom organizace FREA pod vedením paní Lucie ŠÍDOVÉ. Vše chce svůj čas, věřím, že další kola školení budou. My jsme byli proškoleni z dotací ŠVÝCARSKÉ UNIE.

13. Obrací se na Vás klienti opakovaně?

Ano, jsou klienti, kteří se na mne obracejí opakovaně, jelikož třeba mají ochrnuté ruce, žijí sami a nemohou dosáhnout ejakulace, jelikož jejich pohyby rukou neudělají třeba tu rychlost, kterou by potřebovali vyvinout k dosažení vyvrcholení. Samozřejmě, že jsou klienti, kteří když na tuto službu mají fin.prostředky a jsou spokojeni, tak si mě objednají opakovaně.

14. Kde nejčastěji probíhá asistence? (u asistentky doma, u klienta doma, na neutrální půdě)

Pro mne je nejlepší, když klient dorazí za mnou, do mého vytvořeného zázemí, kde to však nemám bezbariérové a tak ve většině případů jezdím za klienty k nim domů či do hotelu...

15. Spolupracujete nějakým způsobem s ostatními asistentkami? Například za účelem zlepšit služby pro klienty?

Každá asistentka si jede po své vlastní ose, přesto když je potřeba, tak si zavoláme či napíšeme a řekneme o problému klienta či klientovi zprostředkujeme kolegyni, která třeba za klientem dojde i daleko, já třeba jezdím do 100 km, jiné jedou i dál, pak však musí klient platit větší dopravné .

16. Co Vás na této práci baví?

Práce mne baví moc, naplňuje, mohu pomáhat druhým, předávat své zkušenosti ... Na konci sexuální asistence jsem nadšená, když vidím v očích klienta spokojenost a štěstí.

Příloha C

Rozhovor s asistentkou Dianou (Praha a okolí)

1. Proč jste se rozhodla pro toto „povolání“?

Dozvěděla jsem se o projektu R-R, o zavedení sexuální asistence v ČR. Myslím, že tento obor, je velmi prospěšný a umožňuje lidem s handicapem, prožívat svoji sexualitu. Proto jsem se rozhodla, se tímto směrem vydat.

2. Jaké bylo vaše předchozí povolání?

Nedá se říci předchozí, protože sexuální asistenci, vykonávám navíc, ke své původní práci. Osobní asistenci a pečovatelsví.

3. Je to váš „koníček“ nebo hlavní příjem?

Raději bych to formulovala, jako vedlejší příjem. Koníček to být nemůže, protože to není zdarma. Je to posláním a realizace smysluplné práce. Mým hlavním příjmem, je však stále osobní asistence a péče o klienta.

4. Pracujete na živnostenský list?

Ano, mám živnostenský list a odvádím sociální i zdravotní pojištění, daň z příjmu.

5. V jakém oboru máte živnostenský list?

Jsem masérka, to je má práce, tedy i živnostenský list

6. Vědí o této činnosti vaši známí, příbuzní?

Vědí, ale ne úplně všichni.

7. Shledáváte rozdíl mezi sexuální asistencí a prostitucí?

Ano, ten rozdíl tam je veliký. I z hlediska legislativy je na sexuální asistenci nahlíženo jinak. V praxi je také rozdíl. Asistence má edukativní složku, nejen sexuální.

Cílem asistentky, je připravit klienta, pro jeho budoucí sexuální život s parterkou. Dodat mu sebevědomí. Finanční motiv není ten nejdůležitější. Cílem prostitutky, je především finanční odměna, připoutat si klienta k sobě a vytěžit z něj co nejvíce, nemá zájem, aby si našel plnohodnotný vztah k jiné ženě.

8. Kolik klientů stihnete/máte za týden?

Nedá se to paušalizovat, každý týden je jiný. Obecně ale nedělám více, než jednu asistenci za den. Takže pokud se ptáte kolik klientů „stihnu“ tak maximálně 7, ale v reálu je to většinou 1 – 2 asistence týdně.

9. Jaká služba je nejvíc požadovaná?

Sexuální asistence je komplexní služba, která rozvíjí klientův sexuální život. Tady právě narážíme na rozdíl, mezi asistencí a prostitucí. Důležitá je terapeutická a edukační složka asistence, rozvíjení sexuality a uvědomování si hranic a limitů, které handicap přináší.

10. Převažují klienti, kteří chtějí konzultaci nebo ti, kteří chtějí aktivní asistenci?

Aktivní asistence převažuje.

11. Jaká je Vaše klientela? (hendikep, věk, pohlaví)

Mojí klientelu převážně tvoří muži s fyzickým hendikepem, méně často s hendikepem mentálním. Také pracuji s fyzicky hendikepovaným párem. Nabízím služby i pro ženy, ale zatím se žádná žena neozvala.

12. Jak se na Vás klienti obracejí, jak si Vás vyhledají?

Mám webové stránky, prvotní kontakt je emailem. Někdy se na mne obracejí i pomáhající pracovníci, třeba i přes organizaci Freya, která pořádá pro pracovníky v sociálních službách akreditované kurzy o sexuální asistenci.

13. Pro ČR vás je pět. Myslíte, že pokrýváte poptávku?

Myslím, že pro heterosexuální muže ano. Pro ženy a homosexuální muže ne, protože všech pět asistentech, je ženského pohlaví.

14. Obrací se na Vás klienti opakovaně?

Ano, obrací.

15. Kde nejčastěji probíhá asistence? (u asistentky doma, u klienta doma, na neutrální půdě)

Já za klienty dojíždím do jejich domovů, či do zařízení.

16. Spolupracujete nějakým způsobem s ostatními asistentkami? Například za účelem zlepšit služby pro klienty?

Ano, spolupracujeme. V případě nežádoucí citové vazby, například, máme domluvu, že klienta přesměrujeme jiné asistentce. Případně pokud klient má přání, které je za hranicemi, může doporučit asistentku jinou.

17. Co Vás na této práci baví?

Nejvíce mne baví pozorovat, jak klientům asistence prospívá. Stávají se z nich sebevědomější muži, kteří naplnili chybějící část svého života. Zlepšuje se jim zdravotní a hlavně psychický stav. Ubývá agresivity, snižuje se potřeba tlumící medikace. Celkově se jim zvyšuje kvalita života.

Příloha D

Certifikát sexuální asistentky Ivy

Zdroj: <http://www.sexualni-asistentka.cz/obrazky/certifikat01.jpg>